

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

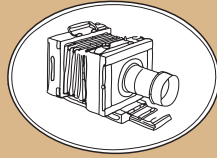
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OBJEKTIV

Nr. 131

April 2011

JPA 247

Dansk Fotohistorisk Selskab

INDHOLD

3

Balda

Dresden & Bünde

Klaus Eckard Riess

9

Foto i USA

5. del

Agfa & Kodak farvefilm

Hans Elfelt Bonnesen

21

Endnu et JPA kamera fundet

23

JPA stereoskopkamera nr. 288

En kommentar

25

BILLEDGRUPPEN

Amerikanske billeder

27

BOG & UDSILLINGSOMTALE

28

Et fotomuseum på Madeira

'Vicentes' 1848-1982

Erich Secher

37

Fotohistorisk Museum

Genåbner i Agerskov

40

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Balda

Dresden & Bünde

Klaus -Eckard Riess

Max Baldeweg

Fabrikken Baldawerk

Brandet Balda står for den 100-årige historie af en virksomhed, der uden at kunne tælles til de helt store tyske fotofirmaer med epokegørende kameraser, dog har klaret alle skærene i et dramatisk århundrede, og som tilmed stadig eksisterer.

Navnet Balda fik firmaet af grundlæggeren Max Baldeweg. Han fødtes 1877 i Görlitz, blev uddannet som mekaniker og flyttede 20 år gammel til Dresden. Her grundlagde han den 20. november 1908 sit værksted, som han til at begynde med kaldte Fabrik photographischer Artikel Max Baldeweg.

tes foran på objektivet, vandt han 1909 en sølvmedalje ved den internationale fotografiske udstilling i Dresden. Det gav vind i sejlene. Han fremstillede satinermaskinen Prima til udglatning af papirbilleder, og ligeledes vignetterapparatet Vigna, som kunne bruges til den dengang populære kunstneriske indramning af billederne. Den allerstørste succes havde Baldeweg dog med sine planfilmkassetter, som han leverede passende til alle mulige fabrikater af pladekameraer. Kassetterne var også egnede til luftbilledkameraer og blev derfor et efterspurgt produkt under 1. Verdenskrig. Successen fulgtes senere op med Rollex rullefilmkassetterne i syv forskellige modeller, der kunne forvandle ethvert upraktisk pladekamera til et rullefilmkamera.

Jalousie-Verschluss 1909

Kameraer blev der foreløbig ingen produceret af, men Max Baldeweg havde en god næse for, hvilket tilbehør, der var bud efter. Med sin Triumph-Jalousie-Verschluss, en spaltelukker der kunne sæt-

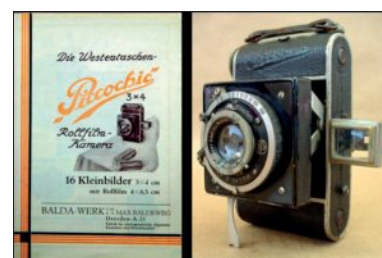

Et ganske usædvanligt tilbehør var vidunderoptagelses-apparatet Bravo fra 1909. Man anbragte det i pladekameraet i stedet for glaspladen, og det tog ikke mere end tre minutter at få et færdigt lille rundt ferrotypi-billede i hånden, som kunne monteres i en broche-fatning. Pladekameret blev altså til et instant-kamera á la Polaroid. En flaske fremkalder og fikser samt 25 ferro-plader, 10 broche-fatninger og en magnet blev leveret med. Hele herligheden kostede kun 10,50 Reichsmark. En egentlig kameraproduktion startede Max Baldeweg først omkring 1925. Han begyndte med en række pladekameraer, der havde navne som Be-wee, Embee, Radial, Venus, Mars og Klappo.

bare få fat i fire mønter fra året 1932 for at blive belønnet med Baldas Preiswerte Box, som Max Baldeweg lidt smart og frækt kaldte sit modstykke til Agfas billige Preis-Box succeskamera.

Balda-Werks 25-års jubilæum i 1933 blev fejret med lanceringen af Juwella, som var et ret beskedent 6x9 kamera med unavngiven automat-lukker og en Juwella-Anastigmat 1:6,3/10,5cm.

Det varede ikke længe, før Balda-Werk GmbH Max Baldeweg, som firmaet nu kaldte sig, producerede boks-kameraer og rullefilm-kameraer i lange baner og i mange varianter. Ikke alle kom til at hedde noget med Balda, idet Max Baldeweg blev en slags hofleverandør for mange fotofirmaer i ind- og udland, som solgte kameraerne under helt andre navne. F.eks. kom de til at hedde Hapo hos Photo-Porst, efter indehaverens navn Hanns Porst, og varehuset Karstadt gav sine boks-kameraer betegnelsen Erkania, som hen-viser til varehusets grundlægger Rudolf Karstadt.

I 1931 kom Balda Micky-Rollbox på markedet, og i 1932 tog Max Baldeweg med sin Vier-Mark-Rollbox konkurrencen op med Agfas store, geniale slager Agfa-Preis-Box. Tilmed vartede den billige Balda boks endda op med et hus af stål, hvor Agfa havde brugt træ og pap til sit populære boks-kamera. Som det måske er bekendt, så kunne man komme i besiddelse af et Agfa-Preis-Box kamera ved at samle fire Reichsmark-stykker med bogstaverne A, G, F og A. Det med bogstaverne kunne ikke lade sig gøre med navnet Balda, i stedet for skulle man

Der var også noget at fejre, fordi Max Baldeweg ved tilpasningsevne og klog produktstrategi havde redet alle storme af. Det gælder såvel Den 1. Verdenskrig, som inflationen i 1923 og børskrakket i 1929.

Igen gennem trediveerne fremstillede Balda-Werk et stort udvalg af rullefilm-kameraer til både filmformat 120 og 127. Man møder et utal af navne, til eks.: Baldaknette, Baldax, Baldaxette, Baldi, Fix-focus, Pontura, Pontinette, Ponturette og Rigona, hvortil kommer alle de fremmede navne, som disse kameraer også blev solgt under. De fleste fandtes i flere versioner, hvoraf de dyreste var udstyret med Compur-lukker og objektiver fra Zeiss eller Schneider. En lækker lille sag fra 1931 er Piccochic i format 3 x 4 cm, som i den mest eksklusive udgave også kunne fås med Dr.Rudolf Plasmat eller Leitz Elmar objektiv. Med Vidanar objektiv fra Ernst Ludwig og Vario lukker fra Gauthier kunne kameraet fås for 32 Reichsmark, med med Plasmat objektiv og Compur lukker kostede det 130 RM.

Med det lille Baldina tog Max Baldeweg i 1935 sit første skridt mod 24x36mm formatet. Kameraet

var i slægt med det samtidige Kodak Retina og fulgtes i 1936 op af Super Baldina, der var blevet forsynet med koblet afstandsmåler.

I anledning af at Balda-Werk i november 1938 kunne se tilbage på 30 års succesrig historie, blev Baldina kameraet omdøbt til det aktuelle navn Jubilette.

Max Baldeweg kunne være tilfreds. Det siges at Balda-Werk i 1938 var kommet op på næsten 900 ansatte, der fordelte sig mellem den oprindelige virksomhed på Wilischstrasse i Dresden-Tolkewitz og den nyere fabriksbygning på Klagenfurter Strasse i Dresden-Laubegast.

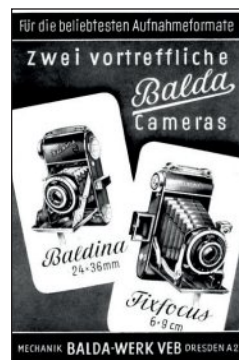
Men glæden varede kun kort og fremgangen blev standset, da Hitler året efter startede sin vanvittige krig. Som i alle andre tyske virksomheder måtte

produktionen omstilles til rustningsformål, og for Balda-Werk betød det, at man nu fremstillede måleudstyr (variometre) til flyvemaskiner.

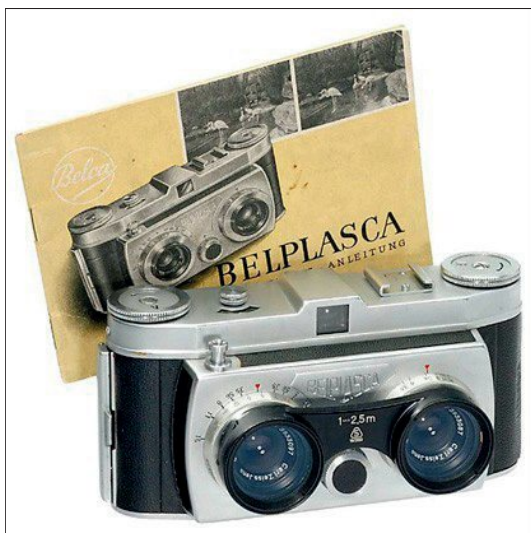
Imens legede jeg som intetanende lille dreng i vores hus og have på kun 2,5 kilometers afstand fra Max Baldewegs fabrik. Den 13./14. februar 1945 blev Dresden bombet sønder og sammen, mens der hos os faldt kun få bomber. Det kom de til gengæld til, da amerikanske Flyvende Fæstninger gennemførte et voldsomt dagangreb den 2. marts, der også gik ud over vore forstæder. Balda-Werk gik heller ikke ram forbi og fik svære skader.

To måneder senere rykkede russerne ind i Dresden. Balda-Werks resterende ansatte måtte være murere og tømrere for at lappe sammen på de ødelagte bygninger, hvorefter man startede op med en beskeden produktion af legetøj og forskelligt køkken-grej.

Kommunisterne var nu kommet til roret og fremførte alle mulige beskyldninger mod Max Baldeweg for at have et påskud til at fratage ham hans virksomhed. Det fik ham til at forlade Dresden og tage til Bünde i Westfalen, hvor han i nært samarbejde med den tidligere cigarfabrikant Rudolf Grüter byggede en ny kamerafabrik op. Man kan ikke blive andet end imponeret. Manden er næsten 70 år gammel, og i en alder hvor andre slår sig til ro med efterløn og folkepension, starter han på en frisk og rejser en ny virksomhed.

De tilbageblevne i Dresden lå heller ikke på den lade side og kom efterhånden i gang med at fremstille kameraer. Det betød at der blev leveret kameraer af navnet Balda fra både øst og vest indtil den konfiskerede fabrik i Dresden i 1951 skiftede navn til VEB Belca-Werk. 6x6cm kameraet Belfoca og 24x36mm kameraet Beltica lignede deres forgængere fra Max Baldewegs tid, mens det kompakte Belmira var et nykonstrueret kamera med hurtig-optræk og målesøger. Mest mindeværdigt er nok stereo-kameraet Belplasca, der første gang blev vist på Leipziger Messen i 1954 og som kunne suppleres med stereobetrakteren Balcaskop og stereo-projektoren Belplascus.

Den 31. december 1956 blev Belca-Werk indlemmet i VEB Kamera-Werke Niedersiedlitz (hvor jeg på det tidspunkt var ansat som nyudlært værktøjsmager). KW blev til sidst en del af VEB Pentacon Dresden, og således gik det til at Max Baldewegs Balda-Werk figurerer som en gren på Pentacons stamtræ.

Det nye Balda-Werk i Bünde fik sin start i 1948. Efterhånden blev fotomarkedet bekendt med kameraer som Baldalette, Baldini, Baldax, Baldix, Baldinette, Baldafix og Baldalux. Max Baldeweg genoptog sin gamle strategi med at levere til varehuse, forretningskæder og andre fotofirmaer, der solgte kameraerne videre i store styktal under helt andre navne.

I 1955 døde Baldas grundlægger Max Baldeweg. Omtrent ved samme tid gerådede firmaet i store vanskeligheder, fordi chefen Rudolf Grünter skrev en åbenbart temmelig bindende kontrakt med en vis Josef Helmut Danzer, der tidligere havde arbejdet for Zeiss Ikon og Carl Braun, og som gav sig ud for at være en genial konstruktør. Det syntes ikke helt at være tilfældet.

Hans springtubus-kamera Super Baldina døjede med falsk lys, og hans model af et spejlreflekskamera viste sig at være ubrugeligt. De teknikere, der vovede at sige sandheden, blev fyret, alt imens han selv krævede at blive tituleret som Herr Oberingenieur. Det kostede Balda en langvarig og dyr proces at slippe af med geniet.

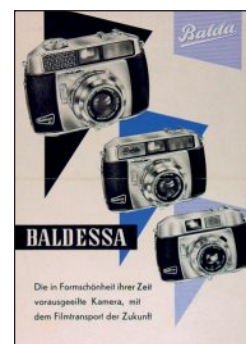
Til gengæld hentede man én af de fyrede tilbage, en ung tekniker, der ikke kun var et behageligt menneske, men også udviklede sig til en genial kamerakonstruktør. Hans navn var Karl-Heinz Lange. Først gjorde han det ulyksalige Super Baldina

lystæt, hvorefter det blev til en succesrig kamera-model. Dernæst konstruerede han et ganske enkelt 6x6cm springtubuskamera, kaldet Baldixette.

Med dette simple kamera fik Balda igen sorte tal på bundlinjen. Kameraet blev fremstillet i omkring 228.000 eksemplarer. Takket være meget lave produktionsomkostninger kunne det sælges for kun 24,70 DM og alligevel skabe rigelig med overskud i firmaets kasse.

Karl-Heinz Langes næste store succes var hele serien af Baldessa kameraer (1957). Ikke kun at Baldessa præsenterede sig i et tiltalende og afrundet design, det præsenterede også en række tekniske nyskabelser, såsom en koblet afstandsmåler med automatisk parallakseudligning.

Nyt for mange, men nemt og enkelt i funktionen, var nøglen til optræk og filmtransport i bunden af kameraet. Til at begynde med var også det karakteristiske hjul i kameraets front lidt uvant. Det brugtes til at indstille blænden med. Sidenhen blev det et forbillede for mange andre. Zeiss Ikon's Contarex har jo også sådant et hjul, og på vore dages avancerede digitale SLR-kameraer er det ligefrem en selvfølge. Baldessa dannede optakten til Karl-Heinz Langes næste scoop, nemlig hele Baldamatic-serien (1958). Koblet afstandsmåler og koblet belysningsmåler var en selvfølge på de fleste af versionerne. Den mest avancerede model var Baldamatic III, som også gav mulighed for objektivskift og tilkobling af motoren Balda-Servomat. Som normalobjektiv kunne enten fås Schneider Xenar 2,8/45 eller Xenon 1,9/50. Vidvinkel Curta-

gon 2,8/35 og Tele-Xenar 4,0/135 udvidede mulighederne. Servomat-motoren kunne udløses enten direkte ved tryk på en knap, eller fjernbetjent via kabel eller trådløst.

I 1960 fulgte man med Super Baldamatic den almindelige trend til fuldautomatiske kameraer. Hos Balda valgtes en lidt mere eksklusiv løsning end hos de fleste andre producenter, idet man udstyrede Super Baldamatic med Compur automat-lukker og belysningsautomatik fra Metrawatt. Fotografen kunne enten vælge manuel indstilling eller lukkertidsprioriteret automatik. Det er lidt af et kuriosum, at kameraet blev solgt både som Super Baldamatic og som Balda-Supermatic.

I løbet af tresserne begyndte Balda i tiltagende grad at udvikle og fremstille kameraer for andre fotofirmaer. Således stod Balda fra 1965 af for Voigtländers hele serie af Bessy kameraer i 126-formatet.

1967 opstod kontakt med det amerikanske firma Argus, som Balda producerede de forskellige Lady Carefree-modeller for. I alt 1,5 millioner styk blev det til. I 1970 udviklede Karl-Heinz Lange det elektroniske Nizo 1000 for Braun AG i Frankfurt, et kompakt kamera i det typiske elegante Braundesign. Desværre slog kameraet ikke rigtig an og blev kun produceret i 12.000 eksemplarer. Og hvor mange Leica-venner er egentlig klar over, at Balda

fremstillede motorerne til Leicaflex SL og SL2 Mot?

Ved siden af alle de talrige aktiviteter for andre firmaer lancerede Balda også mange billig-modeller i eget navn.

I 1958 tog Balda fat på en aktivitet, der skulle vise sig at sikre overlevelse i fremtidige vanskelige tider. Var det i begyndelsen kun for at dække eget behov, så specialiserede man sig efterhånden mere og mere på sprøjtestøbning af komplicerede plastikdele. Efterspørgslen fra kamerafabrikkerne og andre brancher blev så stor, at Balda i 1965 byggede en helt ny fabrik til formålet.

Balda havde både udviklet og fremstillet Minox 110S (1975). Firmaet sprøjtestøbte også husene til de succesrige og populære Minox 35-modeller (1974), der blev produceret i henved 20 år. Derved

BaldaAG

Group
Markets & Solutions
Technologies & Innovation
Investor Relations
Careers
Contact

Home | GTC | Masthead
Deutsch

Mission Statement
Board of Directors
Group Structure
Vision
Strategy
Sales
Environment
History

Group / History

Balda: A success story of innovative technologies

2009
Balda repositions itself

The planning for the new 14,000 sqm production plant in Beijing is complete. The work on the new construction has started and it is envisaged that it will start operation in the middle of 2010.

Extras
Send page
Print page
Font size
a A a A

Contact

BaldaAG

Group
Markets & Solutions
Technologies & Innovation
Investor Relations
Careers
Contact

Home | GTC | Masthead
Deutsch

Mission Statement
Board of Directors
Group Structure
Vision
Strategy
Sales
Environment
History

Group / Vision

German engineering combined with Asian production efficiency

The Balda Group will endeavour to create even more value and benefits for its many international customers in the future.

Extras
Send page
Print page
Font size
a A a A

Balda AG i dag. Koncernen består af tre hovedgrupper: Electronic Products, MobilCom og Medical. Den har produktionsfaciliteter i Tyskland, Kina og Malaysia

fik Balda muligvis så meget blod på tanden, at man følte sig opmuntret til selv at konstruere et lomme-kamera af denne type. Resultatet blev Voigtlander Vito, Vito C og Vito CS (1980). Med minimale designmæssige ændringer solgtes kameraet også under Baldas eget navn (1983). Varehuset Quelle af-satte ca. 6.000 stk. med betegnelsen Revue 35XE, og et tilsvarende antal kom på markedet under nav-net Bauer Scout 35.

I midten af 1980'erne indstillede Balda kamera-produktionen. Man engagerede sig i en Joint Ven-tureaftale med Kina. Kinesiske teknikere fik in-struktion i Bünde, og til sidst blev hele produkti-onsapparatet solgt og genetableret i Wuhan ved Yangtze-floden. Af floden fik kameraet også sit nye navn: Yangtze

Balda CE35, og med elektronisk selv-udløser: CS35.

Fra da af producerede kineserne kameraet i store styktal og solgte det til alverdens lande. I hvor mange år det stod på, kan jeg ikke sige noget om, men det fandt nok først sin afslutning da digitaltek-nikken tog over.

Det tyske Balda AG holder i dag til i Bad Oyn-hausen i Westfalen, ikke ret langt fra den oprindeli-ge kamerafabrik i Bünde. Produktpanelet med kunststofdele som speciale er opdelt i tre hoved-grupper: Elektronik, mobiltelefoni og medicin. Firmaet opererer globalt og har produktionsfacili-teter i Tyskland, i Malaysia og i Kina.

Det må da glæde firmaets ophavsmand Max Bal-deweg oppe i sin fotohimmel. ●

8

Agfa & Kodak farvefilm

5.del

Hans Elfelt Bonnesen

Agfa og Kodak farvefilm

Dette er mit forsøg på at gengive baggrunden for det spørgsmål, som i årevis har optaget det fotograferende publikum, især i Europa: Hvilke film er mest korrekt i farvegengivelse, hvilken film bruger du, og hvilken film synes du jeg skal jeg bruge?.

At komme med en konklusion er næsten umuligt, idet man altid vil sige, at smag og behag er forskellig. Selv den dårlige smag, eller det der teknologisk er behæftet med grove fejl, har ret til at eksistere.

I vores kapitalistiske verden standser alle spørgsmål dog, når man stiller slutspørgsmålet: Hvad sælger bedst?. Helt enkelt får man svaret, når man opdager, at det man ønskede at købe, ikke længere ligger på hylderne.

Kapiteloversigt.

* Markedsaccepten af farvefilm, hos amatører og professionelle.

* Grundudvikling af farvefilm, herunder de teknologiske forskelle.

* Farvefilm og dens endelige stade.
Negativ farvefilm og dens udvikling herunder marksteknologi

Indledning

Der er ingen tvivl om, at det fotograferende publikum og fotohistorisk interesserede personer gen-

nem årtier har haft deres egne og meget forskellige meninger om farvefilm. Nogen opfatter blandt andet resultaterne fra Agfa-filmene og dennes rivaler som smukke og pastelagtige, andre siger, disse film giver mudrede farver.

Nogen opfatter Kodaks resultater som korrekte, andre siger at disse film giver smældende plakatfarver. (se Objektiv nr. 125, side 11)

Når jeg ovenfor nævner, at en produktbedømmelse af farvefilm især har optaget europæere, skyldes det, at man uden for det vestlige Europa og de nærmest liggende områder i Mellemøsten og Nordafrika kun sjældent så Agfa-film i butikker og kiosker. I USA har man været fuldstændig fastgroet i tanken om at Kodak var filmen man brugte; ja det har i mange tilfælde været helt umuligt, at købe andet end Kodak-film her. Dog har Fuji-film i de seneste årtier vundet en betydelig fremgang i USA.

I Europa var forholdene helt anderledes. Her var flere filmfabrikater på markedet, og det var aldrig svært at finde Agfa farvefilm. Det var heller aldrig svært, at lave en sammenligning på et reklamefotoatelier, og tage sin beslutning, selv om man måske holdt sin mund med resultatet.

Dog spiller helt andre faktorer – så som nationale tilhørsforhold og loyalitet også ind.

Alle disse forhold var indtil for ti år siden vanskelige, at bringe på bane uden at blive anklaget for brud på den almindelige markedsføringsetik, eller ligefrem få en sag på halsen. I dag er det lettere,

fordi mange af filmene slet ikke produceres mere og dermed er rykket ud i historiens nådige tågeslør.

Markedsaccepten af farvefilm

En lang række forhold spillede ind når en farvefilm blev købt. Før Den anden Verdenskrig var købet af en farvefilm en alvorlig investering, og på daværende tidspunkt, var der endda normalt kun at tale om en enkelt form for farvefilm, nemlig diapositiv-film – og blandt dem – henholdsvis Agfacolor Neu typen/Agfacolor High-Speed eller Kodachrometypen. Hvordan disse film så ud, da de kom tilbage fra fremkaldelse, og hvordan de er blevet bedømt, kan man kun gisne om.

I Objektiv nr.125 side 7 er der gengivet eksempler på en reproduktion af Kodachrome-optagelse og en Agfacolor-optagelse.

Man tager sikkert ikke fejl ved at tro, at fotografen der har lavet Agfacolor-optagelsen om bord på atlanterhavsdamper har været svært fornøjet over resultatet. Ud over at filmen har negativ perforation – og derfor må være meget tidlig – vil man bemærke, at der hviler et mærkværdigt blommefarvet slør over hele motivet, og at de tre bånd på skibets skorsten, der sikkert har været sort, hvide og røde er blevet gengivet på en højst mærkværdig måde. Således er det nederste bånd, sikkert det røde, gengivet i en ubestemmelig tone.

Fotografen der har fotograferet væddeløbshesten og dens stolte ejer i høj hat, har sikkert også været yderst tilfreds, og vi må faktisk i dag 70 år senere acceptere en næsten hundred procent korrekt farvegengivelse. Hvad dette betyder vender vi tilbage til på et senere tidspunkt.

Spørgsmålet er, i disse to tilfælde, om Kodak-filmene har holdt sig bedre eller om Agfa-filmene har været lige så smukke, da den var nyfremkaldt.

For at få svar på dette spørgsmål er det nødvendigt at finde reproarbejde udført fra friskfremkaldte Agfa-color film fra den tid. I det tyske soldaterblad Signal (1.maj 1940) findes sådanne reproduktioner. De viser med al tydelighed, at der er fundamentale fejl ved Agfacolor-filmenes evne til at gengive farver troværdigt og rent. Hitlers hattebånd er murstensrød og træerne i baggrunden ligner udkogt spinat.

Problemet er velkendt idet afdøde ingeniør H.F. Nissen, der arbejdede hos professor Eggert i Agfa, Wolfen fra 1933-1945 under et tredages interview i 1982 fortalte derom. Efter premieren den 31. oktober 1944 på filmen *Frauen sind doch bessere Diplomaten*, måtte ingeniør Nissen således forklare

de tilstedeværende journalister, at den røde aftenhimmel på filmens nattescener sandelig var korrekt, de kunne jo blot åbne et vindue og se ud på Berlins nattehimmel, som var smukt rødtonet. brande fra de sidste bombeangreb hjalp måske til her!

Da den 2. Verdenskrig var forbi, var forsyningen med farvefilm til Danmark lig nul. Den danske beholdning af hård valuta, dvs. dollar, var så lille, at Direktoratet for Vareforsyning bremsede enhver import af materialer, som ikke var livsnødvendige, hvilket vil sige kul og brændstof. At købe dollars og dermed få fat i en Kodachrome-film var umuligt, og andre film eksisterede ikke.

Ganske langsomt viste der sig i slutningen af 1940'erne åbninger, hvor det ved hjælp af clearing-handel (Kvæg mod Film) lykkedes importfirmaet Finn Jensen at importere Ferrania-film fra Italien. Det samme var til en vis grad muligt for import af Gevachrome R5 film fra Belgien.

Både Ferrania og Gevacolor R5 var fundamentalt baseret på Agfacolor processen selv om Ferrania havde indført afvigende metoder for at fastholde farven i filmens tre lag.

Hos Gevaert N.V. i Antwerpen – som havde klare og store forbindelser til USA hvor halvdelen af aktionærerne boede – var man klar over, at den manglende klarhed i farverne, ikke kunne stå op mod Kodachrome. Derfor kastede man sig straks ud i at forbedre filmen, ved at finde nye farvekoblere, der kunne efterkomme dette ønske. Resultatet var ganske udmærket, og de farvekoblere, som man havde fundet blandt flere hundrede mulige, blev valgt til produktionen, selv om filmen af foto-

grafer blev bedømt som værende for kold og hård. Det værste ved den nyudviklede Gevacolor R5 var imidlertid, at det cyane farvestof var ustabilt, og at dias der blev lagt i varme eller fugtige omgivelser hurtigt undergik en forandring, hvorved det cyane lag mistede sin farve.

Resultatet var, at Gevacolor R5 film allerede efter et års tid kom til at se kontrastløse og røde ud. Hverken Ferrania eller Gevacolor R5 kom aldrig uden for 35 mm verdenen, og fik derfor ingen virkelig betydning for reklame og industrifotograferne.

Hos Kodak var man klar over, at fremkaldeproceduren for Kodachrome ikke var fremmende for salget til de kunder, heriblandt professionelle, der ønskede at bruge filmen på et atelier, og hurtigt – eller relativt hurtigt – ville have et resultat frem.

I slutningen af 1940'erne frigjorde Kodak derfor en farvefilm man selv kunne fremkalde, Ektachrome.

Denne film skulle fremkaldes i en hel speciel proces som kaldtes E-1. Man er senere nået op til varianter som E-6 eller E-7.

Ektachrome kunne på ingen måde fremkaldes i den daværende Agfa-color Umkehr proces, men senere bøjede Agfa sig dog og Agfafilm kunne fra 1965 fremkaldes i E-6 processen.

Efter Den 2. Verdenskrig kunne danske reklamefotografer kun få indkøbstilladelse til at købe reversplanfilm af typen Ektachrome fra USA ved at fremføre bevis for, at import af denne vare var nødvendigt for deres forretning. På den måde slap de første Ektachrome-film ind i landet i slutningen af 1940'erne, hvor firmaet Seltzer-Madsen i det indre København samtidig etablerede sig som et af de få steder, hvor man kunne få fremkaldt Ektachrome film.

Omkring 1952 var Agfa kommet sig så meget fra krigens ødelæggelser og opdelingen mellem Øst- og Vesttyskland, at de første vestlige Agfacolor Umkehr film dukkede op hos landets grossister og fotohandlere. Disse film var fremstillet på de nye gydemaskiner i Leverkusen, hvor man hidtil kun havde fremstillet papir. Filmenes 35 mm karton'er var mærket med et sort T på gul bund, hvilket naturligvis fik de meget Kodak-orienterede professionelle brugere til at tro, at det drejede sig om kunstlysfilm, idet et T jo måtte betyde tungsten altså film beregnet til kunstlys, i virkeligheden stod det omtalte T naturligvis for Tageslicht. (dagslys)

Da Agfa's film, der også kunne leveres som planfilm, kunne købes uden særlige handelsmæssige hindringer, følte mange professionelle fotografer sig fristet til at anvende disse film, og et par steder i København og Århus var det muligt, at få dem fremkaldt. I København var firmaet Thy-Foto på Blegdamsvej et af de steder, hvor man tog dette arbejde op, og i øvrigt fastholdt fremkaldelsen af Agfacolor Umkehrfilm.

Navnet Umkehrfilm blev i øvrigt hurtigt oversat til omvendefilm i steder for reversalfilm, som var den anerkendte Kodak-betegnelse for en dia-film.

Betegnelsen omvendefilm blev i øvrigt årsag til morsomheder, idet man spurgte, om man skulle være religiøs for at bruge Agfas dia-film?

Markedsføringen af planfilm var i øvrigt behæftet med den ejendommelighed, at hverken Kodak eller Agfa i Danmark ønskede at påtage sig fremkaldelsen af professionelle film, men lod denne del af forretningen gå ud til de frie fotografer.

Vanskelighederne med at skaffe Ektachrome-film fra USA, blev delvis løst ved, at Kodak lod disse materialer konfektionere i England, hvorved filmene rykkede ud fra Dollar-området og ind i Sterling-området. På denne måde slap de ud af klemmen med indkøbstilladelse. Endelig stod de to produkter med samme muligheder på markedet.

Det skulle dog ikke gå så let, og man kunne i midten af 1950'erne kun finde tre eller fire fotografer i Danmark, der anvendte Agfa-film, blandt andet Torben Christian, der med sit atelier i Århus gik ind for Agfacolor Umkehrfilm.

Det store flertal anvendte Kodak-film, og Seltzer-Madsens venterum, hvor fotograferne sad side om side og ventede på deres film, blev i løbet af kort tid stedet, hvor man udvekslede erfaringer – og ganske automatisk lærte, hvem der brugte hvad.

Det gjorde selvfølgelig indtryk, når de store modefotografer eller industrifotografer afhentede kuverter fulde med nyfremkaldte Kodak-film hos Seltzer-Madsen.

En praktisk prøve.

På den tid var jeg selv fotografelev og havde – helt uden for den fotografiske verden – lært cheffotografen Ib Ussing på Berlingske Reklamefoto at kende.

Jeg havde selvfølgelig fulgt med i slaget om præferenser og forskelle mellem Kodak og Agfa farvefilm, og diskuterede dette med ham.

Selv om det ligger ca. 55 år tilbage, står hans de-

monstration stadig tydelig i min erindring.

Ib Ussing forklarede, at han selvfølgelig også havde prøvet at anvende Agfas film, men at han var vendt tilbage til Kodaks film.

Han sagde, at man til mange opgaver udmærket kunne anvende Agfa-film, men at der var visse ting, som Agfa-filmene simpelthen ikke magtede.

En af disse var madfotografering, hvor det korrekte, naturlige og særdeles ømfindtlige farvespil i for eksempel kød og grøntsager ikke kunne opnås på Agfa-film.

Her fremdrog han en række optagelser på 9x12 cm film af hønseæg, der var slået ud på en tallerken, som derpå var sat på en farvet dug.

Man havde i stor hast foretaget så mange eksponeringer på både Agfa og Kodak film, at man havde dækket sig fuldstændig ind, og resultatet viste, at ved en ganske normal korrekt eksponering mistede æggeblommen på Agfa-filmen den nærmest glødende gule fare og blev mere hvidlig, medens Kodak-filmen ved samme eksponering bibeholdt den gule farve.

For at opnå den eftertragtede gule farve på Agfa-filmen var en let undereksponering nødvendig, hvilket dog beklageligvis forårsagede at tallerkenen og den farvede dug, som tallerkenen stod på, også blev let undereksponeret.

Den samme prøve var blevet gentaget med frugter, hvor det viste sig, at Agfa-filmen havde store vanskeligheder med grønne farver.

Ib Ussings konklusion var klar:

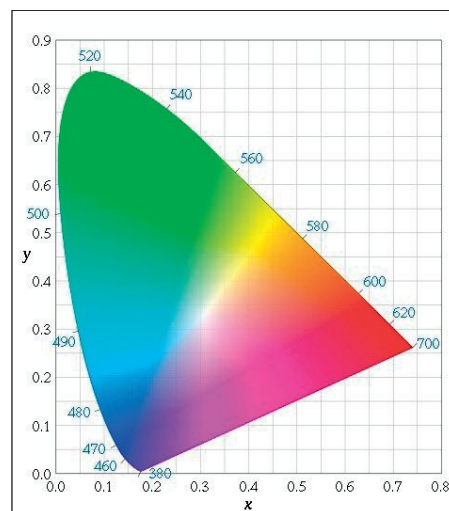
Hvis det er sådan, at jeg er nødt til at arbejde med to filmfabrikater i stedet for et fabrikat, skulle jeg og enhver anden, da ikke vælge det fabrikat, der giver mig de bedste resultater i alle de arbejdsområder, vi bliver præsenteret for?.

Jeg var selvfølgelig nødt til at give ham ret.

Korrekt farvegengivelse

Hvis vi lægger udsagnet om, at smag og behag kan være forskellig og prøver at fjerne os fra spørgsmålet om den psykologiske visuelle farvekonception, står vi tilbage med voldsomme problemer.

Enten må man gå den strengt videnskabelige vej og indskrive de opnåelige farver i det koordinatsystem som almindeligvis kaldes farvegamut 'trekanten'.

Denne teoretiske målemetode kan visuelt fremstilles og forklares som et koordinatsystem hvor der fremkommer en lidt mærkelig formet 'blød' hue med en ret linie forneden.

På denne bue må man forestille sig at de teoretisk absolutte farver i henhold til deres frekvens (bølgelængde) ligger fordelt.

Forneden til venstre ligger absolut blå, øverst i buen ligger absolut grønt og forneden til højre absolut rødt.

Hvis man med et farvespektrometer måler en films yderste evne til at gengive absolutte farver, og indsætter måleresultaterne i farvegamut-trekanten, vil man opdage, at filmenes måleværdier overhovedet ikke kan komme ud i nærheden af de absolutte hjørneværdier.

Alt efter filmtype vil man se, at visse films topmålepunkter befinder sig langt fra den teoretiske bue, ja i virkeligheden befinder de sig tættere på buens centralområde, - som ganske enkelt repræsenterer gråt, sort eller hvidt, alt efter hvilken intensitet, man arbejder med i måleprogrammet.

Modsat vil en films evne til at gengive stærke farver betyde, at filmens topmålepunkter vil være forskudt ud mod de tre hjørner i farvegamut'en.

Ved at bruge dette målesystem vil man også kunne udlede, at en films evne til at gengive et motiv uden farvestik er afhængigt af, om filmens tre topmål ligger lige langt fra centrum og jævnt fordelt ud mod den teoretiske bue. At retningen ud mod de tre hjørneværdier ikke er korrekt skyldes blandt andet, at de farvestoffer, der anvendes til at danne de tre enkelte delbilleder, ikke står til frit anvendelse, men er underkastet de kemisk bundne valg af farvekoblere.

Som endeligt resultat vil man få et klart talmæssigt bevis for, hvorfor Kodachrome har kraftigere far-

ver en andre film. Denne films topmålepunkter ligger ganske enkelt længere ude mod hjørnerne i farvegarnut'en.

Denne film er med andre ord i stand til – hvis det kræves af motivet – at gengive meget kraftige farver.

En anden måde at kontrollere korrektfarvegengivelse på er meget simpel.

På min arbejdsplads foretog vi for år tilbage ganske enkelt en række kontrollerede optagelser på forskellige filmtyper af den samme pige iført tre sweatere i farverne rød, grøn og gul.

Efter fremkaldelse af filmene blev der med en hulmaskine klippet i hul lige midt i sweateren på alle filmene, hvorefter diapositiverne blev monteret.

Til slut blev disse dias – i et mørkelagt rum – projiceret et efter et, og nede foran skærmen holdt man de pågældende sweaterne op i billedet, netop på det sted, hvor en hvid plet på lærredet afslørede det sted, hvor hullet i diapositivet befandt sig.

Ingen af filmene kunne tilnærmelsesvis gengive den røde, grønne eller gule sweaters farve sammenholdt med den virkelige sweater, - alle film var for svage i farverne. Langt den bedste farvegengivelse opnåede dog Kodachrome til trods for de almindelige anskuelser om, at denne film havde alt for voldsomme pangfarver.

Hvorvidt man opnår en korrekt farvegengivelse af hudtoner er også blevet årsag til ophidsede diskussioner, og man taler stadig om, under hvilke omstændigheder man skal foretage optagelser til dette formål.

Under et ophold hos Kodak i Rochester i 1957 havde jeg lejlighed til at diskutere dette emne med den danske Mr. Hugh Sørensen ved Hawk-Eye objektivfabrikkerne.

Mr. Sørensen fortalte, at Kodak havde indført et særdeles enkelt system, hvad dette angik. Nye emulsioner blev altid slutprøvet på sydtrappen ved Capitol i Washington DC. kl:1200 middag, den 4 juli.

Kunne man gengive huden på en sund let solbrændt kaukasier (hvid person) på en behagelig måde, var filmen godkendt.

Andre kriterier for gode hudtoner er i tidens løb fremkommet.

For eksempel udtalte den kendte danske portrætfotograf Reimert Kehlet, når talen faldt på hudtoner:

Jeg ønsker, at hudtonerne på de fotografier, vi sælger, skal ligne den farve, man har i ansigtet, når man rejser sig fra en god middag

Grundudvikling og de første farvefilm

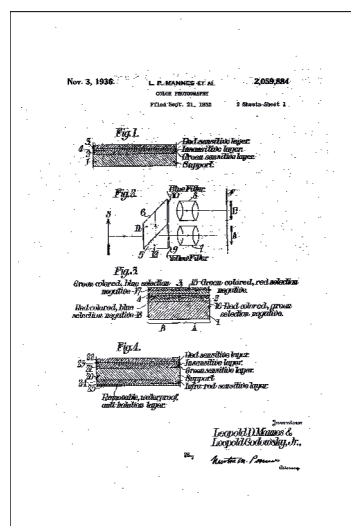

Leopold Mannes og Leo Godowsky

Historien om, hvordan det lykkedes to dygtige amatørkemikere at få løftet deres projekt Kodachrome-filmen op til en virkeligt forskningsopgave er fortalt mange gange.

Af uransagelige årsager betragtes de to kemikere Leopold Mannes og Leo Godowsky jr. af mange fotokribenter som to muntre men ikke særlig intelligente musikere, der nærmest for sjov købte nogle laboratoriekolber og på deres hotelværelse gav sig til at blande, hvad de nu kunne finde på. Den virkelige historie, ser lidt anderledes ud.

Det første patent (USP 1538996) på fotoemulsioner er udstedt til Mannes og Godowsky den 4. okt. 1921. På det tidspunkt læste Mannes på Harvard Universitetet, som han frekventerede fra 1917-1920, og hvor han havde adgang til universitetet afdeling for kemi.

I de følgende år fik de to kemikere 11 patenter tilskrevet deres navne, og efter deres faste ansættelse hos Eastman Kodak i Rochester blev de taget under vingerne af Dr. C. E. K. Mees, vicepræsident

hos Kodak og leder af Kodaks Research Laboratories.

Kodachromefilmen havde, da den endelig i foråret 1935 blev bragt på markedet i patroner beregnet til 35 mm kameras, krævet hundreder af kemikeres arbejde. Blandt disse ingeniør M. Seymour, Dr. E. R. Davies fra Kodaks engelske Research Laboratory, samt Dr. Troland, som egentlig arbejdede for Technicolor i Californien.

Dr. Mees afslørede i en artikel i American Photography, marts 1942, at det var lykkedes at forenkle den oprindelige og ret komplicerede fremkaldemetode med en ny. Denne ny proces blev med ganske få ændringer bibeholdt, indtil filmen i juni 2009 gik ud af markedet.

Det oprindelige grundsystem for filmens opbygning blev imidlertid bibeholdt, og en Kodachrome film forblev det, den hele tiden havde været, nemlig i realiteten en sort/hvid film, hvor tre almindelige men specielt sensibiliserede sort/hvide emulsioner var anbragt oven på hinanden, dog med et gult filter indsat umiddelbart under den øverste rent blåfølsomme emulsion.

Eftersom Kodachrome-film i virkeligheden var en tredobbelt sort/hvid film var tropestabilitet derfor lige så god som enhver anden sort/hvid film.

Først i det øjeblik, filmen kørte ind i fremkalderen begyndte trylleriet, hvor de farvekoblere, som var tilført fremkalderne gjorde deres til at skabe en perfekt farvefilm.

Kodachrome film blev i 1937 frigivet som formatvare, og den var stadig på markedet i 1957, hvor jeg som volontør hos Studio Associates Inc. på 2. W 34. Street i New York var med til at fotografere på Kodachrome film i format 8 x 10 ”.

Negativ farvefilm

Dr. Mees artikel i martsnummeret 1942 i American Photography afslørede i øvrigt samtidig, at man var klar med introduktionen af Kodacolor-film, en farvenegativfilm beregnet til kopiering på papir eller folie belagt med farvepositivemulsion.

Filmen skulle være en afløser for den linserasterfilm, som man længe havde haft på markedet under navnet Kodacolor. Nu udgik den og den ’rigtige’ Kodacolor blev udbudt på markedet.

I senere tekniske beskrivelser af både Kodacolor- og Ektacolor-film bliver det ofte fremført, at disse film fungerer på nøjagtig samme måde som Agfacolor Neu, og at bindingerne i filmen for at forhindre diffundering var baseret på molekulære fedtkæder.

Dette er en sandhed med modifikationer.

Det er korrekt, at begge disse filmtyper er baseret på et system, hvor farvekoblerne er indeholdt i selve emulsionerne, og at det netop er det system, der blev foreslået af de tyske ingeniører Fisher og Siegrist og patenteret i 1912.

Anso og I.G.. Farben benyttede sig af et system, hvor selve farvekoblerkemikaliet under fremkaldelsen blev omdannet til komponenter, der ikke diffunderede eller vandrede fra lag til lag. Denne effekt blev opnået ved at ændre farvestoffets molekylestruktur.

Kodacolor processen er helt anderledes og udviklet på grundlag af forskning udført af kemikeren M. Martinez, der fik patenteret systemet under US. patent 2269158.

Kodacolor-filmens opbygning

Ifølge hans forslag benytter man et system, der benævnes korn-isolation.

Farvekoblerne bliver først opslemmet i uopløselige men for vand gennemtrængelige harpiksforbindelser, cellulose estere, estere og andre polymerer, som ikke har noget med fedtstoffer at gøre. Teknisk kaldte man disse forbindelser ’plastizisers’.

Disse nydannede partikler blev derefter tilsat grundemulsionen.

Strukturen i en Kodacolor-film er derfor helt forskellige fra alt hvad der tidligere var foreslået. De individuelle sølvhalogen-korn er fordelt i de tre gelatinesubstanser – som kræves til selve gydningen – men ligger samtidig adskilt ved en kugleskal af gelatine. Ind imellem disse ligger harpikspartiklerne. Disse er også adskilt fra hinanden og fra sølvhalogenkornene, ved kugleskaller af gelatine.

Når et eksponeret sølvkorn bliver fremkaldt vil den oksyderede fremkalder diffundere bort fra det fremkaldte korn. På sin vandring vil den oksyderede fremkalderrest trænge ind i harpikspartiklerne og så snart den når ind, vil den kombinere sig med den farvekobler, der lå derinde. Derfor kan Kodacolor-film ikke opnå den skarphed som findes hos Kodachrome-filmene, eftersom det farvede billede er fjernet fra det område, hvorpå lyset oprindeligt var fokuseret.

Denne effekt vil imidlertid blive modvirket af en mere ensartet fordeling af farvepartiklerne, hvorved et blødere og mere homogent billede vil fremstå.

Metoden er i øvrigt Agfa oprindelige metode overlegen, bl.a. fordi den er lettere at kontrollere under forarbejdningen, og Agfa benyttede senere den samme teknologi.

Dr. Martinez oprindelige forslag er senere udbygget af en lang række kemikere, hvor Mannes og Godowsky igen har ydet væsentlige arbejder.

Op til 1953 er yderligere 11 patenter knyttet til Kodacolor og dens professionelle afart Ektacolor.

Hos Eastman Kodak var man dog langt fra tilfreds med de resultater, som blev opnået, og man solgte ikke denne film uden for USA. En af årsagerne var den såkaldte sekundære absorption – en medfødt fejl ved alle emulsioner – som blev særlig iøjnefaldende, når den fordobledes gennem en kopi-proces.

Den helt klare underlegenhed i farvegengivelse var, når man sammenlignede med Kodachrome billedernes brillans, ganske slående.

At Kodacolor-film er helt forskellig fra Agfacolor negativ-film er tydeligt for enhver, der har stået i et mørkekammer og fremkaldt disse film.

Medens Agfa-filmen, så snart lyset kan tændes, kan betragtes med hensyn til eksponering og komplementær farvedannelse, er dette helt umuligt ved Kodacolor-film.

Når filmen tages op fra det sidste bad er den helt mælket og uigennemsigtig. Dette skyldes den særlige anvendelse af harpikscellerne, som forbliver mælkede indtil de er tørre.

I forbindelse med ovenstående omtale af Kodacolor-film er det interessant at konstatere, at til trods for at teknologien tillod det, så ville Eastman Kodak ikke frigive Kodacolor til produktion af biograf-film, selv om man i Tyskland med stolthed havde kunnet vise spillefilm i farve allerede den 31. oktober 1944.

Man bedømte at dette materiale ikke ville blive modtaget godt i kinoindustrien, især eftersom Technicolor allerede var på markedet.

I USA var man blevet vant til at farvefilmsproduktioner blev gjort distributionsklare via Technicolorprocessen; i virkeligheden en trykteknologi hvor tre separations negativer blev overført til master, der igen tjente som trykforlag. Via tre kopianstalter, én i Hollywood, en i London og en i Rom kunne man dække verdensbehovet for perfekte farvefilm. Den mest kendte og tidligste var *Borte med blæsten*, som havde premiere i 1939, altså fem år før *Frauen sind doch bessere Diplomaten* kom frem.

Først ved introduktionen af Eastmancolor movie film i 1950 meldte Kodak sig på banen inden for

farvekinofilm. Det skete først efter, at videnskabsmanden Wesley T. Hanson opfandt det maskesystem, som med et slag satte alle andre farvenegativfilm i skammekrogen, og som vi skal se nærmere på i det følgende kapitel.

Wesley T.Hanson, jr

Dr. Wesley T. Hanson eller Bunty Hanson, som han blev kaldt blandt venner og kolleger døde den 21. Maj 1987 i en alder af 74 år.

Han bliver af sin samtids fototeknikere betegnet som den moderne farvenegativfilms fader.

Wesley T. Hanson blev ansat som forskningskemiker hos Kodak i 1934, og opfandt i 1943 den proces, som på afgørende måde forbedrede kvaliteten i farvebilleder og på farvekinofilm.

Kodacolor var tidligere omtalt blevet introduceret året før som erstatning for en linse-rasterfilm, der også bar navnet Kodacolor.

Men Hanson processen, kendt som 'det integrerede farvemaskesystem', eller som 'det farvede farvekoblersystem', udbalancerede de uheldige fejl, som alle datidens farvefilm led af, nemlig de uønskede absorptioner.

I et interview kort før sin død fortalte Bunty, hvordan han havde fået idéen, da han lå i sin seng i februar 1942. Næste morgen for han af sted til laboratorierne med de få noter, han havde skrevet ned på et stykke papir. *Vi har det*, udtalte han, og fortsatte, *Den første dag udførte vi nogle få eksperimenter, som gav en klar indikation af, hvordan problemet kunne løses.*

I de følgende år indførte alle farvefilmsfabrikanter verden over lignende maskesystemer, men kunne først - da patenterne udløb - gøre nøjagtig det samme som Kodak.

Kort efter sin epokegørende opfindelse blev Dr.

.Hanson overført til USA's Manhattan Project, hvor han i to år arbejdede på uraniumproblemer til den første atombombe, og i 1945 vendte han tilbage til Kodak.

Da han trak sig tilbage fra Kodak i 1977 var Dr. Hanson blevet visepræsident, og direktør for Kodaks forskningslaboratorier som på daværende tidspunkt havde 2.000 videnskabsfolk ansat.

Wesley T.Hanson blev født i Carrollton i Georgia den 28. maj 1912 og tilbragte det meste af sin barndom på forældrenes gård i Smyrna, Georgia tæt uden for Atlanta. Her fik han sin studentereksamen som 14 årig efter at have sprunget flere klasser over. Han måtte derfor vente et år, før han kunne komme ind på University of Georgia, hvor han tog både en bachelor og masters i Kemi.

Som 21 årig fik han en Ph.d. fra Universitetet i Berkeley i Californien og blev kort efter ansat hos Kodak i Rochester.

False colour film.

Under Den 2. Verdenskrig var Kodak – som alle andre industriforetagener – tildelt roller indenfor produktion af krigsnødvendige produkter. Et af krigens resultater var, at det blev forbudt at producere kameraer til civil brug. Til gengæld fik man store ordrer på flyverfilm og film til alm. fotorekognisering.

Flyverfilm var der intet nyt i, men US Army Airforce meddelte, at de gerne ville have en film, hvor man kunne se forskel på det almindelige grønne løv (skove, græs, buske) og det, der var farvet kunstigt grønt, med andre ord kamuflage.

Kodak lod Wesley T. Hanson gå løs på opgaven. Det lykkedes ham i løbet af kort tid at udvikle en afart af Kodacolor-film, som netop på grund af en speciel sensibilisering var i stand til at reagere på på den farveudstråling som chlorofyl giver. Resultatet var False-Color film, som fik stor betydning både under Den 2. Verdenskrig og specielt under den kolde krig.

Filmen afslørede med forbløffende forskelle i farver, hvor der var udspændt kamuflagenet, eller hvor bygninger var kamuflagemalede, idet disse ikke registreres i den røde arve, som naturligt løv havde på negativerne. Heraf navnet False-colour.

Da han nu var godt i gang med dette arbejde for fremstilling af særlige Kodacolor-film slog det ham, om det ikke ville være muligt, at forbedre Kodacolorfilmen på en eller anden måde. Det lykkedes som de fleste fotointeresserede vil vide på særdeles overbevisende måde.

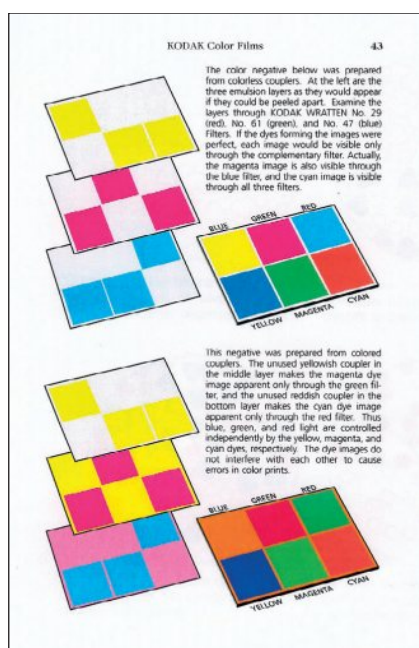
Farvenegativfilm og maskning

Nøjagtig de samme problemer som mødes i farveversalfilm gør sig gældende ved farvenegativ-film, men her kommer et ekstra problem til syne, nemlig, at arvenegativ-filmen - behæftet med sin egen uønskede absorption - nu skal kopieres over på et materiale, som i sig selv er behæftet med sin egen uønskede farveabsorption. Resultatet er, at de påløbne fejl adderes og gør udseendet af kopien behæftet med så grove fejl, at mange tilskuere af et sådant farvepapirbillede afviser det, uden dog at kunne sige hvorfor. Billedet kan blive tilbudt, kan være nok så skarpt og nok så veleksponeret - han vil afvise det på grund af forvrængede blålige eller andre mærkelige farvefejl, som han ikke rigtig kan forklare. Oftest drejer det sig om uønsket blårød hudtone. For at overkomme dette problem er det nødvendigt at benytte en masketeknik, som er i stand til at udglatte og så vidt som overhovedet muligt kan fjerne effekten af den uønskede absorption.

Fotografiske metoder til dette betegnes som maskning. Det ord, der benyttes her referer til sammenlægningen af et fotografisk billede oven på et andet fotografisk billede for derigennem at opnå en forbedring af reproduktionen. En maske kan være enten negativ eller positiv og den kan anvendes sammen med enten et negativ eller et positiv. Uden maskning opstår der normalt to forskellige former for fejl. Den første vedrører relativ lyshed og farvemætning i motivet, hvilket kan forstyrre den tonale gengivelse af en farve i forhold til en anden. Blå, cyan, og grønne farver kan virke for mørke, medens røde, orange og gule farver synes at være for lyse. Et generelt tab af farvemætning kan også forekomme, selv om farvetonerne er bibeholdt.

Den anden fejlfarvetone skift er mere alvorlig, idet den kan forårsage totale skift i farvetonerne, således at røde farver går over mod orange, magenta skifter til rødt medens cyane og grønne farver skifter mod blå. Når der fra et farvenegativ skal fremstilles en kopi løber man grundlæggende ind i nøjagtig disse fejl, når der skal fremstilles en kopi eller en duplikat i modsætning til de positive originaler er det negative farvebillede ikke beregnet til at skulle betragtes. Det er derfor muligt, hvad negativet angår, at modificere dette på basis heraf at opnå en bedre printkvalitet, og simpelthen se bort fra hvordan negativet egentlig ser ud, når vi tager det i hånden og betragter det.

Kravet om en ekstra maskeprocedure kan derfor elimineres ved at bruge den sindrige 'indbyggede' maske teknik opfundet af Westlig T. Hanson og beroende på brugen af farvede farvekoblere. Man kan bedst forstå de farvede farvekobleres betydning for farvereproduktionen ved at vende tilbage til den oprindelige funktion, som de tre farvefølsomme emulsioner har. Som jeg allerede har forklaret, er de tre emulsioners funktion, at kunne kontrollere transmissionen af de tre primærfarver (respektive blå, grønt og rødt) i det øjeblik, vi ønsker at kopiere billedet fra disse tre delbilleder. For at kunne opnå en korrekt reproduktion er det nødvendigt, at der kan etableres en god 'adskillelse' af farverne, det vil sige, at hvert af de farvede billeder kontrollerer hver sin primærfarve - og kun den.

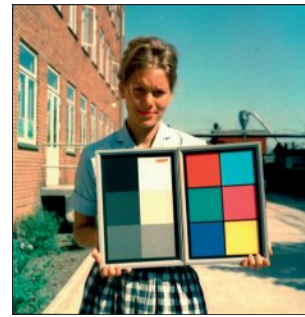
For at give læseren et visuelt billede af det indførte system gøres det lettest ved at følge Kodaks egen forklaring med de tilhørende billeder og tekst. Den færdigfremkaldte film vil på grund af de tilbageværende farvede koblerrester have et meget blødt totalt orange udseende.

For at kopiere dette negativ er det nødvendigt, at foretage en kompensation der tager højde for dette orange 'slør'. Når disse reguleringer har fundet sted, vil man opnå et resultat der ligger tæt op mod det, man ville have opnået såfremt man havde rådet over tre perfekte farvelag.

Samtidig har det været nødvendigt, at forøge følsomheden på det papir, man kopiere på, og den tilhørende proces kaldet P-122 må derfor finde sted i absolut mørke. Samtidig er det blev muligt, at

fremstille sort hvide kopier fra de maskede farvefilm, og Kodak har derfor været tvunget til at fremstille et specielt panfølsomt s/h papir, Panelure, med en ekstrem høj følsomhed og stor kontrast.

Måden hvorpå de farvede farvekoblere arbejder på, er hos Kodak styret af Azoforbindelser, der sættes i funktion under selve fremkaldelsen. Andre maske-systemer er forsøgt indført og følgende lille prøve fortæller og viser lidt om de systemer som f.eks. Gevaert Fotoproduktion indførte.

Billederne til venstre er kopieret fra normale negativfilm; billederne til højre er kopieret fra maskede farvenegativfilm

Hos Gevaert havde man travlt med at bringe sin maskede film på markedet, at man påsatte en gul klæbeseddel på de normale pakninger

Loyalitet som parameter

De fleste danske syntes gennem mange år, at hvis man skulle anskaffe sig en radio eller et fjernsyn, så valgte man et Major-fjernsyn, et B&O, et L&L eller et Arena-apparat.

Det samme gjaldt støvsugere, man købte selvfølgelig en Nilfisk.

Det var ikke fordi disse danske produkter var billigere – måske tværtimod – men man følte, at man på denne måde beviste sin danskhed. Man ville da gerne støtte noget dansk, når nu alle samtidigt vidste, at danske ingeniører og teknikere var dygtigere end alle andre. I Tyskland og i alle andre lande gjaldt nøjagtigt det samme. Man kalder det national produktloyalitet.

I Tyskland er der procentuelt ikke nær så mange japanske biler som f.eks. i Danmark. I Danmark gælder dette ikke for biler, og det gjaldt ikke for film.

Man var blandt det store danske publikum fuldstændig kold over for valget mellem en Kodak eller Agfa film. Man så på tiden, man skulle vente, før filmen var fremkaldt og kunne afhentes, og man så på kvaliteten. Ofte har jeg siddet med til salgsmøder hos Agfa-Gevaert, hvor den daværende salgschef hos Agfa-Gevaert A/S, Palle Borregaard-Otzen måtte erkende, at Kodak fik større og større markedsandele. Forhistorien er interessant:

I mange år levede man i den gyldne tid, hvor Agfacolor CT18 som omvendefilm var helt uovertruffen på markedet. En af årsagerne var, at man fik sine fremkaldte omvendefilm tilbage dagen efter, at den var afleveret til fotohandleren, - men så kom den store nedtur. Negativfilmen vandt pludselig frem.

Farvefjernsynet

Årsagen var naturligvis farvefjernsynets fremkomst, som ødelagde dette lukrative omvendemarked på få år. På farvefjernsynet kunne man se professionelle kunstnere optræde i farver på skærmen, - og ingen eller meget få gad længere mørklægge stuen og flytte møblerne rundt, for at se faste optagelser fra den sidste grisefest på Mallorca, eller moster Oda i sommerhuset.

Farvenegativfilmen og de små farvebilleder i format 10x15 cm holdt deres indtog. Her var ikke tale om selskabstyranni, som ved fremvisning af lysbilleder.

Problemet var, at Agfa ikke havde noget modtræk her, idet man standhaftigt fastholdt, at det lå uden for firmaets forretningsområde. Man havde ganske enkelt afgivet dette område, denne laboratorie-

virksomhed til frie fotolaboratorier, der ikke altid var lige hurtige, og som frem for alt ikke kunne levere billeder, som kunne hamle op med de nye maskede Kodacolor-film og de farvemættede billeder fra Kodak og som blev kopieret på Kodaks egne laboratorier.

Kodak var ellers begyndt meget langsomt, da det endelig midt i 50'erne blev muligt at fremskaffe de første nye maskede farvenegativfilm.

På Vodroffsvej hvor Kodak på daværende tidspunkt havde sine danske salgskontorer, indrettede man en særlig afdeling for fremstilling af farvekopier.

Efter at filmene var fremkaldt, blev de kopieret i en nyindkøbt amerikansk rulleprinter og papirrullerne herfra blev spolet op på stålspiraler og håndfremkaldt ved en ganske normal dyppeproces. Efter at være færdigbearbejdede blev papirstrimlerne tørret på en tørretromle og klippet fra hinanden med en saks.

Processen var så langsommelig, at man kun tilbød ganske få professionelle fotografer muligheden for at prøve det nye materiale, inden Kodak kunne indvie sit nye hus i Herstedvester, hvor der var plads til et virkeligt laboratorium.

I midten af 1950'erne så jeg på Berlingske Rekamefoto for første gang billeder fremstillet fra den nye maskede farvefilm. Ib Ussing, cheffotografen havde fået et par ruller 120 film udleveret og havde hjemme i sin have taget nogle optagelser.

Resultaterne var med deres skære, bløde og dog mættede farver helt overbevisende.

Hos Agfa opstod der en desperat situation. Salgskchef Palle Borregaard-Otzen opildnede sine sælgere til til gå hårdere til fotohandlerne, for at sælge flere Agfacolor negativ farvefilm. Lige meget hjalp det. Det hjalp heller ikke, at han kunne bevise, at i Tyskland solgte man ganske udmærket, og at markedsandelen i Tyskland lå på mere end 50 %.

Hver gang man pressede sælgerne sagde de, at Kodak havde meget bedre film og kunne levere mere farvemættede og klare billeder, som kunder sagde, uden at kunne forklare hvad de mente med klare billeder.

Samtidig med at salget af omvendefilm både til 35 mm og i dobbelt 8 samt senere i super 8 faldt, fik man ikke tage i negativ verdenen. Selv i Tyskland måtte man til sidst erkende, at situationen var alvorlig.

Her må man huske på, at den fundamentale teknologi bag Agfacolor negativ-film ikke var blevet væsentlig forbedret siden 1943, hvor al forskning

52 år gammel Kodachrome beviser, at selv i modlys arbejder dette materiale fuldstændig perfekt

vedrørende disse film blev standset, eftersom man havde andre ting at tænke på.

I næsten 40 år var der ikke sket noget afgørende fremskridt for Agfacolor negativ-film, og eftersom Kadacolor-film siden midten af 50'erne havde tiltrukket sig kunder, så stod Agfa tilbage med en forældet film, som publikum ikke fandt tiltrækkende.

Sølvkrisen

At situationen for Agfa farvenegativfilm blev reddet kan mærkeligt nok tilskrives sølvkrisen, som indtraf i slutningen af 1970'erne hvor udbuddet af sølv på den vestlige del af verdensmarkedet ikke var tilstrækkelig til at dække forbruget.

To amerikanske børshajer så dette, og forværrede situationen ved at købe sølv op til overpriser.

Resultatet var, at sølv i løbet af 1979 –1980 steg til den syvdobbelte pris.

Eftersom Agfa-Gevaert ikke havde forsikret sig mod denne situation, og da forbruget af sølv til fremstilling af fotoemulsioner androg ca. en ton sølv om dagen, blev situationen højst farlig for Agfa-Gevaert. Medvirkende til de skærpede omstændigheder var, at en emulsion efter sin gydning skal henlægges i ca. seks måneder, før den er stabil nok til at blive konfektioneret og solgt. Det uundgåelige rentetab ved at have store emulsionsmængder

bundet på modningslagrene, blev i foråret 1980 så alvorligt, at det begyndte at røkke ved Agfa-Gevaerts likviditet.

Da koncernens generaldirektør Albert Beken var fratrådt i 1979, var han i 1980 blevet efterfulgt af den belgiske finansmand Andre Leysen.

Andre Leysen var taget på en forårsferie i 1980 med sin familie til Italien.

Her blev han en morgen ringet op fra finansdirektøren i Antwerpen, som kunne meddele, at koncernen var på randen af at måtte erklære sig konkurs, og man bad indstændigt Andre Leysen om hurtigt, at vende tilbage til Antwerpen.

Efter nogle dages angstfuld venten indvilgede Bayerkoncernen, der ejede halvdelen af Agfa-delen i det transnationale selskab Agfa-Gevaert, i at overtage hele firmaet og alle dets forpligtelser. At Bayer modstræbende gik med hertil skyldtes naturligvis, at det modsatte, en lukning af Agfa-Gevaert ville have haft en særdeles negativ virkning på alle Bayeraktierne.

Hermed indvarsledes en ny tid, som hvad farvenegativfilm angår, fik afgørende betydning. Andre Leysen fik straks plads i Bayer's bestyrelsen hvor den tyske formand for bestyrelsen Hermann Stenger naturligvis havde sæde.

På det første møde hvor Andre Leysen deltog, bad

– så vidt det er blevet fortalt – Hermann Strenger om, at Andre Leysen ville fortælle de øvrige medlemmer, hvad man beskæftigede sig med hos Agfa-Gevaert, og hvorfor han, Andre Leysen nu pludselig havde fået sæde i Bayers bestyrelse. Efter en lang forklaring fulgte til slut den traurige historie om de høje sølvpriser, der havde været ved at kvæle fotofirmaet.

Og nu fulgte det mest spændende øjeblik under hele bestyrelsesmødet.

Det indtraf da Herman Strenger – medens han så ud over bordet – spurgte:

Sig mig mine herrer, hvilken film brugte hver enkelt af de tilstedeværende på sidste ferie?

Ingen ønskede at svare, og da de endelig blev presset, indrømmede alle, at de havde brugt Kodak-film.

Hermann Strenger vendte sig mod Andre Leysen og spurgte:

Sig mig Hr. Leysen, hvad vil det kræve hvis mine kolleger i bestyrelsen fremover skulle bruge en Agfa-film på ferien. Andre Leysen har sikkert ikke rigtigt været forberedt på et så direkte spørgsmål,

Men svarede 200 millioner D.Mark og 200 ekstra ingeniører. Herman Strenger så tøvende på ham, og lagde sin hånd på bordet, medens han stille sagde. *Genehmigt.* (Godkendt – det får De).

Hermed blev der taget en helt ekceptionel beslutning, som medførte, at et helt nyt crack-program blev startet, med det resultat, at de nye XRG film kom på markedet. Uheldigvis kom det til at vare næsten 7 år, før man var klar med de nye film.

I dag kan man spørge, om ikke det var for sent, og om det egentlig var umagen værd, når den digitale tidsalder ventede lige rundt om hjørnet.

Her må man erkende, at hverken Kodak eller Agfa havde den rigtige krystalkugle til rådighed. Det digitale tog var allerede kørt fra perronen, og ingen af de to firmaer nåede, hvad deres fotosektion angår, at springe på i farten.

Lidt spøgende er det ofte blevet sagt:

Fotografien blev opfundet i Frankrig i 1839 og udviklet i Europa og USA i de næste 130 år.

I 1970 rejste fotografien til fjernøsten – og den vendte aldrig tilbage!. •

I Antwerpen havde man hos Gevaert tre modningshaller som den viste. Hver af hallerne havde et dobbelt reolsystem opbygget i et støvfrit airconditioneret rum med ca. 25 meter til loftet. Hver reel indeholdt 100 pladser til gyderuller. På en typisk gyderulle lå 600 meter film i en bredde på 140 cm

Endnu et JPA kamera fundet

Nr. 247

Fronten er præget af et messingskilt med konstruktørens navn

Det er ret usædvanligt at 4 håndbyggede mahogni kameraer er blevet fundet i 2010. Det viste her nr. 247 blev dog allerede fundet i 2005 på et stumpemarked i Herning af Peter Witt.

Desværre har man ikke fundet efterretninger om tidligere ejere. Kameraet er udstyret med et Ernemann objektiv, Detektiv Aplanat 6,8/13,5 cm.

Det er en type kameraer, som 'Nellerødmanden' har fremstillet en del af.

Apparatet er meget velholdt og bærer præg af Jens Poul Andersens eminente snedkerhåndværk. Hvis nogen skulle lige inde med viden kameraets historie er man velkommen med oplysninger til redaktionen.

Man fornemmer respekten for de gamle håndværkstraditioner, akkuratesse og finish

Smukkere 'emballage' findes ikke til et kamera

Nellerødstativ med bogstavsprægning JPA

JPA stereoskopkamera nr. 288

En kommentar!

Hans Elfelt Bonnesen

Elo Lundin Christensen fortæller i en artikel i Objektiv nr.130 levende om de mange stereoskopkameraer, Jens Poul Andersen (Nellerødmanden) fremstillede.

Det er forståeligt, at forfatteren er mere end lykkelig over sin erhvervelse af kamera nr. 288, når man samtidig fra artiklen forstår, hvordan flere lignende kameras er gået til ved en magasinbrand på Danmarks Tekniske Museum i juni 1978.

Mit kamera nr. 292, som har tilhørt min bedstefar Peter Elfelt, og som jeg har arvet, er i dag opmagasineret andetsteds. Det er rimeligvis fremstillet umiddelbart efter nr.288, og de to kameras har derfor mange lighedspunkter. Man må formode, at der således mellem kamera 288 og 292 er blevet fremstillet flere normale standard kameraer.

Elo Lundin Christensens kamera er gengivet ved flere billeder, hvor man ud over aluminiumskassetten kan hæfte sig ved flere detaljer.

Herunder kan nævnes:

1) Den mørktfarvede reces i kameraets træfrontside umiddelbart til højre for metalfrontpladen er åbningen, hvor de to – muligvis tre – dobbelte blændeskydere indføres.

De to blændeskydere

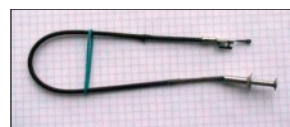
2) De to skruer umiddelbart under frontpladen er ganske rigtigt holdepunkterne til trådudløseren, og så denne er vist på billedet. Den er i øvrigt interessant ved, at trådudløseren virker modsat alle andre trådudløser, idet den fungerer ved at 'trække

sig sammen' i stedet for at 'skyde sig ud'.

3) Den til kameraet hørende matskive er forsynet med eksponeringsoplysninger i Peter Elfelts håndskrift. Ved nogle små stifter i kameraets fals er det kun muligt at indlægge matskiven således, at den matte side vender ind mod objektivet og dermed befinder sig nøjagtigt der, hvor emulsionen bagefter befinder sig.

4) Ud over de famøse – og på den tid kostbare aluminiumskassetter – findes der en særlig holder som ved første øjekast kunne ligne en holder til de kendte standard-metalkassetter. Dette er øjensynlig ikke tilfældet, idet revnen kun er ca. 1,5 mm bred. Den kan derfor kun modtage en enkelt glasplade. Måske findes der en helt anden forklaring her.

5) I sin artikel omtaler Elo Lundin Christensen den koniske holder til objektivbrædtet. I virkeligheden omfattede Nellerødmandens leveringer også løse koniske afstandsklodser, hvoraf der i hvert fald kunne bruges to. Ved at bruge dem kunne man forskyde objektivbrædtet opad og på den måde undgå styrtende linier i bygningsoptagelser, hvor man af lokale grunde ikke kunne komme på afstand af motivet. Billedet viser de særlige afstandsklodser.

De to afstandsklodser

6) Det viste sig ofte ved brugen af aluminiumskassetterne, at disse var svære at trække låget af – især med kolde fingre .

Den fikse messingudhaler

Nellerødmanden leverede derfor en messingudhaler til disse kassetelåg.

Udhaleren er placeret i en lille holder på selve kameraet.

Den håndsnyede tornysterkuffert

7) Til kameraet leverede Nellerødmanden også de smukke lette rejsestativer af træ. Peter Elfelt lod sy gedigne tornyster-kufferter til kamera og kassetter. På kufferten var der påsyet ringe til skulderremme samt påsyede læderholdere, hvor det lette træstativ kunne anbringes ved brug af remme.

Som omtalt ovenfor har jeg arvet stereoskopkamera nr. 292 fra min bedstefars bo.

Ifølge fortællinger, som jeg ofte hørte i min barndom, var dette kamera i brug lang tid, efter at Stereoskop Galleriet tabte sin kommercielle værdi.

Stereoskopkameraet blev således anvendt, når regentens profil skulle bruges på mønter og på frimærker. For ikke at lægge beslag på majestæten tid – hvor han måtte sidde model i timevis foran en skulptør – gik man over til at fotografere monarken med kamera nr 292. Skulptøren fik derefter en stereoskopoptagelse at arbejde ud fra.

I øvrigt brugte man også stereoskopbilleder til medaljer og æresbevisninger af andre personer end majestæten. – også ved disses forarbejde kom kamera nr. 292 i sving. ●

Genbemærkning til Foto i USA del. 3

Hans Elfelt Bonnesen

Lars Rønnow Larsen korrigerer mig angående baekeliten's hjemland, som ganske rigtigt blev USA. Til gengæld er det ikke rigtigt, når det seriøst påstås, at Velox fotopapiret og processen blev afhændet til Georg Eastman i 1899 for den beskedne sum af en million dollars.

Ifølge Leo Baekelands chauffør gennem 36 år, Dick Richter, gik det ikke så enkelt til. I 1957 har Dick Richter fortalt, hvordan det forholdt sig. Leo Baekeland solgte nemlig kun Velox-patentet til Georg Eastman, men tilbageholdt forskellige detaljer, således at man hos Kodak var ude af stand til at fuldføre produktionen.

Da Kodak henvendte sig til Baekeland fik de at vide, at han havde forventet, at de ville løbe ind i vanskeligheder. På den tid var det ganske almindeligt, at man hvis man købte et patent, så var det koftume, at opfinderen tilbageholdt en eller to detaljer, således at såfremt køberen begyndte at producere, men ikke overholdt aftalens ordlyd ville man få praktiske vanskeligheder.

Leo Baekeland undskyldte sig med, at Kodak kun havde købt patentet, men ikke hans viden. Efter en ekstrabetaling på 100.000 dollars fik Kodak at vide, at en særlig tilsætning var unødvendig, og først da den blev udeladt, lykkedes det Kodak at få gang i produktionen.

Hvis man vil vide mere om Leo Baekeland se: <http://www.yonkershistory.org/bake.html> ●

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Mødedato 5. maj kl: 19:30

Østerbrohuset Århusgade 103, København Ø.

Mødereferat

Ole Hesager

Torsdag den 27. januar havde Billedgruppen møde, hvor emnet var 'Bornholm Før & Nu'. Man indledte mødet med at 'gå bordet', hvor de fremmødte fortalte om nye fund eller oplevelser siden sidst. Derefter fik Peter Randløv ordet, hvor aftenens emne var stereoskopiske billeder fra Bornholm 'Før & Nu' - det blev mest før. Det var en utrolig oplevelse, Peter Randløv kan bare sit håndværk til ug. Peter Randløv kommenterede med hjælp fra Ann Vibeke Knudsen og Philip Koefod de gamle billeder og fotograferne, der tog dem.

Til sidst var der en vellykket auktion over bøger og billeder udbudt af redaktøren. En spændende og alsidig mødeaften var slut.

Amerikanske billeder på mødet den 5. maj

Ann Vibeke Knudsen

- er også de portrætter og andre billeder, danske udvandrere sendte hjem til familien.

I gamle fotoalbums er der ofte portætter af 'amerikanere'. Der er sjældent oplysninger på billederne. Men fotografernes navne og adresser er der. Kan vi bruge billederne til noget i dag? Fortæller de en historie om fototeknik, udvandring, er de en del af vore fælles kulturarv - eller skal de blot hældes i skraldebøtten?

Det synes jeg selvfølgelig ikke. Men hvad kan vi få ud af billederne?

Har du et bud? Har du gamle amerikanske billeder liggende, så tag dem med og lad os se på dem i fælleskab. Jeg kommer med et oplæg, viser nogle billeder og fortæller om mine overvejelser. •

Kvinde fra Iowa?

Tintype fra?

**Støt Danmarks Fotomuseum
- bliv medlem af
Venneforeningen på
www.fotomuseum.dk**

DANMARKS FOTOMUSEUM

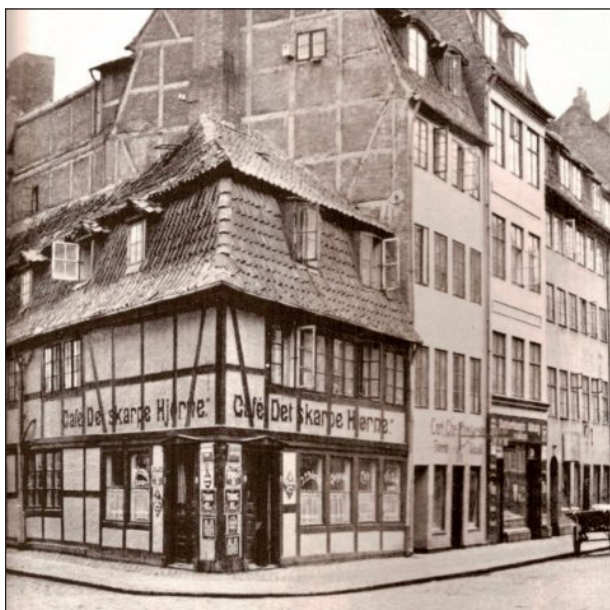
Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Mit første kamera!

BOG & UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

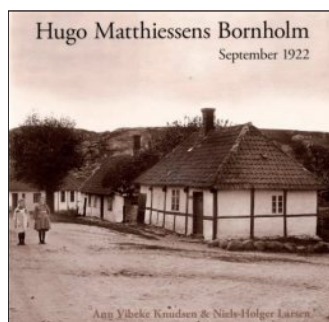

Gamle København
Historier og fotos fra en svunden tid
Jørgen Larsen
Format: 28x21,5 cm, 182 sider indbundet
Tekst og s/h billeder. Gyldendal 2010.
Kr. 299,95
ISBN 978-87-02-09000-0

Forfatteren mag.art. Jørgen Larsen, arkivar i Det Berlinske Hus har igen udgivet et bog om København. 89 artikler om hovedstaden er blevet til en fin sammenhængende skildring af mange ukendte vinkler om byens liv i forne tider på godt og ondt. Læseren bliver bogstaveligt talt slæbt rundt i den indre by og bliver belært og orienteret om, hvad de enkelte gadenavne betyder, Hyskenstræde, Mayonnaisekvarteret og Minefeltet.

Eller hvem ved at 'kamerat' Lenin i 1910 opholdt sig i Rømersgade til en kongres? Kapitel efter kapitel er suppleret med mange mere eller mindre 'glemte' billeder, hvor den orienterende tekst formår at gøre bogen læseværdig for et bredt publikum.

Det som løftet bogen til en kulturel standard er f.eks. Skæbner som Støvlekattrine i Gåsegade, Synålejomfruen på Frederiksberg Hospital for ikke at glemme grevinden af Bagsværd, der formøblede en formue, så selv Stein Bagger må dåne. Vor lille 'stab' i Billedgruppen kan med glæde gribe til pungen - de vil få valuta for alle pengene! •

Hugo Matthiessens Bornholm September 1922.
Tekst af Ann Vibeke Knudsen & Niels-Holger Larsen.
Format: 20,5x20,5 cm. 231 sider. Stift bind.
Forlaget Hikuin 2010. Pris inc. Forsendelse for medlemmer af DFS. Bestilling: Tlf.:
www.hikuin.dk
ISBN 978-8790814-63-2

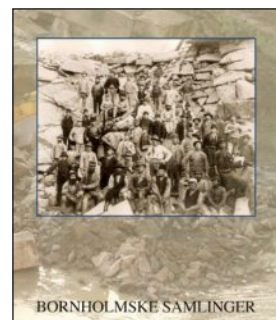
Man er nu nået til 17. bind i denne enestående serie om danske købstæder hvor den energiske fotograf med sit Nellerødkamera er nået til Bornholm, hvor han med sit sikre blik får fastholdt en perle af gamle huse, hvoraf mange desværre er revet ned. Den indledende tekst giver læseren et omfattende og indgående kendskab som er forudsætningerne for at vi i dag kan sætte tekst på de mange flotte optagelser. Som bornholmer må det være en guldgrube af oplysninger som det er lykkedes at grave frem som undertekst til billederne.

Bornholmske Samlinger (IV. Række-4. bind).
Format: 17x24 cm, 167 sider s/h og farvebilleder.
Kr.
ISBN 978-87-87042-07-9 & ISSN 0084-7976

7 faglige skribenter har bidraget med deres specielle viden. Blandt andet har formanden for Stereoskopklubben i Danmark, Peter Randløv, bidraget med 12 sider.

En kort gennemgang af stereoskopfotografiens historie bliver efterfulgt af en præsentation af bornholmske stereoskopfotografer på øen. Flotte optagelser ledsager hele artiklen, som desuden er fyldt med praktiske oplysninger.

Ann Vibeke Knudsen har 'styret' sit forskerhold med sikker hånd og formået at give læseren et virkeligt nuanceret billede af en ø som ligger lidt fjernt derude i Østersøen, men som sandelig er en del af Danmark. Når man har 'slugt' disse to bøger er ens forhold til Bornholm blevet beriget. •

Et fotomuseum på Madeira

'VICENTES' 1848-1982

Erich Secher

Museets imponante indgang

Foto: Flemming Berendt, 2011

Fotograferne 'Vicente'

Funchal, hovedbyen på den idylliske ø Madeira, kan ikke just benævnes som den fotografiske verdens navle. Men overraskende nok kan den lille by alligevel prale af en imponerende fotografisk historie, som er samlet i et museum. Mange af de udstillede genstande vidner om den helt usædvanlige familie Vicente. Fire generationer af fotografer, som fik deres liv til at gå med at fotografere øen, dens indbyggere og besøgende over et helt århundrede. Madeiras indbyggere aflagde regelmæssigt besøg i familiestudiet for at blive fotograferet på vigtige tidspunkter af deres liv, ved dåb, når de blev gift m.m. Et studie, næsten identisk med det Vicente familien brugte, udgør grundstenen i museets udstilling.

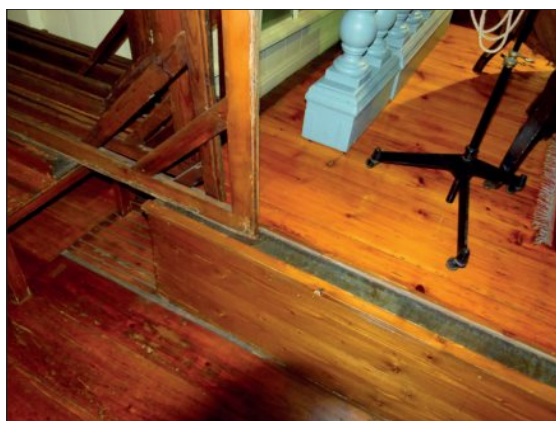
Vicente den I

Vicente Gomes da Silva var den første i rækken af fotografer. Han blev født den 12. marts 1827 som søn af forretningsmanden, Domingos Gomes da Silva og Maria Joaquina. Han studerede malerkunst og grafisk håndværk, og blev berømt for sine høje kvalitetsmål. Han var en mangesidet kunstner med god smag, rost af sine samtidige, og fulgte altid med i europæiske nyheder.

Forretningen blev grundlagt i 1848, samme år som han giftede sig med Maria Christina. Hans første oplevelser med daguerreotypiet går sikkert tilbage til den tid, men vi ved intet derom. På et tidspunkt i 1850'erne begyndte Vicente senior at eksperimentere med det nye medium: fotografi. Men først i 1865 købte han et hus i den centrale del af Funchal, hvor han indrettede et studie og blev fotograf. Photographia Vicentes er det første fotografiske atelier, der blev åbnet i Portugal. På det tidspunkt var der dog andre aktive fotografer på øen, bl.a. en englænder ved navn Atkinson. Men Vicentes succes i dette relativt nye medium blev nok fremmet af, at han var den eneste fotograf, der havde lov til at bruge det kongelige portugisiske våbenskjold bag på sine fotografier.

Nakkestøtte til fiksering

Adskillige baggrundstæpper kunne med lethed skubbes frem med håndkraft og snoretræk i loftet

Baggrundstæpper

I løbet af 1880'erne gik Vicente junior i sin faders fodspor ind i forretningen og studiet. Han opbyggede et stort studie på første sal, med en forhøjet platform, køreskinner for baggrundstæpperne og et nordvendt ovenlysvindue. Vicente junior monterede flere forskellige malede baggrundstykker på sine køreskinner, et havemotiv, et landskab og et søstykke. Alt efter kundens smag kunne man således let trække den ønskede baggrund frem til fotograferingen

Det var ingen let sag i 1800'tallet at skulle skaffe fotografisk udstyr, og slet ikke på en ø som Madeira. Vicente byggede derfor selv et stort pladekamera med pneumatisk lukker samt et lodretstående forstørrelsesapparat.

Vicente junior begyndte med at føre et nøjagtigt arkiv over alle pladerne, samtidig med grundige notater om sine modeller. Alle kunder, som benyttede studiet blev registrerede med alle detaljer, og

selv om han rejste rundt på øen for at fotografere, sørgede han altid for at notere alle detaljer om steder, modeller og tidspunkter.

Det anslås at hele samlingen af Vicente's plader og negativer rummer omkring 380,000 numre. Dette lader formode at man har fotograferet størstedelen af Madeirs familier over flere generationer.

Vicente senior døde i 1906 i en alder af 79 år, vel vidende at hans elskede forretning ville blive ført videre, ikke kun af sønnen, men også af sønnesønnen. Det blev endda til endnu en generation af Vicente, idet oldebarnet af Vicente senior, Vicente Bettencourt Gomes de Silva kom til at føre familieprofessionen videre.

Trist nok forsvandt navnet Vicente efter 1960, men forretningen forblev i familien, idet Jorge Bettancourt da Silva ledede den helt op til 1973, da firmaet blev opløst og integreret i selskabet Patio.

Kort tid derefter indså den stedlige regering den store værdi Vicente familiens optegnelser kunne have for hele samfundet, og man købte den øverste etage ad studiet i 1979, og skabte dermed museet. Bygningen i Rue da Carreria ser ud som den gjorde efter ombygningen mellem 1886 og 1887.

Hovedatelieret med tidens møbler og de velbevarede baggrundstæpper yderst til højre

To flotte mahognikameraer til portrætfotografering

Et lille kontor med skriveredskaber og skrivemaskine. I forgrunden står vægten klar til afvejning af kemikalier, frankeret af samtidige kemiflasker

Man fornemmer tidens ånd

Kemikalier var en vigtig del af den fotografiske proces

I baggrunden ses forskellige prægemaskiner flankeret af to håndpressere

Prægmaskiner på rad og række til prægning af firmaets logo

Retoucheringspulte til forskellige glasformater

Håndpresser til albumsfabrikation

Kollodimpladerne opstillet i håndlavede stativer

Winston Churchill maler bugten ved Lobos, januar 1950

På udflugt

Botanikeren Harvey Foster, 1904

Mirante, foto: René Masset

Mirante, foto: Joaquim Sousa 1885,

De 4 kustoder og medhjælpere - tak for en oplevelse!

Et spring i tiden

At besøge atelieret i dag, er som at springe tilbage i tiden.

Viktorianske møbler står rundt omkring, det gamle bagtæppe er stadig på plads og det smukke, hjemmelavede pladekamera og forstørrelsesapparat ser ud som om de stadig kan bruges. I forgemakket, hvor Vicentes kunder ventede på at det skulle blive deres tur til at blive fotograferet, er der en samling gamle kameraer i glasskabe. Eksempler på Vicente's fotografiske kunst kan købes i form af postkort. Nedenunder er der en hyggelig restaurant.

Væggene er dekoreret med scenerier fra ørens historie, som bygningen af havnen og fra den berømte tandhjulsbane, som gik op ad bjergsiden i Funchal. Der er også billeder af nogle af de berømtheder, der har besøgt museet gennem tiderne, Sara Bernhardt, Edward VIII, og Winston Churchill.

Hvis man studerer Vicente familiens arbejder indgående, vil man se, at de var dygtige håndværkere mere end store fotokunstnere. Ikke desto mindre har de efterladt sig nogle uvurderlige minder om fortiden.

Den store arv

Den mest værdifulde arv som familien har efterladt sig er det enestående arkiv, som sammen med dag-for-dag optagelser gengiver atelierets arbejde helt tilbage til 1848. Et enormt arbejde, som virkelig har krævet akkurate. De første tre protokoller er desværre forsvundet. Registret starter den 20. september og numrene 1719 og 1720 forestiller en vis hr. Jose Rodrigues Pereira fra Camppanario, som betalte 1000 Reis, datidens mønt. Endvidere er der omkring 380.000 negativer i glas eller planfilm (i formaterne 30x40, 18x24, 13x18 og 9x12 cm).

Der er både landlige scenerier og bymotiver fra en hel ø, der blot venter på at blive kopieret for at fortælle om de forskellige tidsaldrer. Der er mænd, kvinder og børn, familier og forretningssammenkomster, mennesker stående, liggende i en hængesøjle, poserende i atelieret eller spontane situationer af personer i arbejdstøj, i eksklusive kostumer, i reglementerede militæruniformer eller i eksotiske folkedragter. Det er et uvurderligt minde om fortiden der opbevares her. En hel landsdels liv igennem et afsnit af historien. Besøg dette museum når turen går til den farverige og smukke ø. •

Artiklen blev publiceret første gang i Objektiv nr. 58.

Fotohistorisk Museum

Genåbner i Agerskov

I Objektiv nr. 130 side 42 omtalte vi at Alex Steinach's Fotohistoriske Museum var ved at flytte til Agerskov 15 km fra Røde Kro hvortil der er direkte togforbindelse

**SØNDAG DEN 1. MAJ KLOKKEN 14:00
VELKOMMEN!**

At flytte et helt museum på tværs af Danmark kræver energi og armkræfter

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings-og orienteringsnyt

Mødereferater:

Torsdag 18. november

'København Før & Nu' billeder har vi set før, men denne gang havde de to foredragsholdere valgt at forevise de ældste optagelser vi har kendskab til. Claus Neble og Peter Randløv, som teknisk kyndig, havde medbragt sit nyeste udstyr, som fik fremvisningen til at være så nærværende og naturtro at det blev en særlig oplevelse. Claus Neble var den fortællende cecerone, der med stor kyndighed førte os gennem det gamle Kjøbenhavn. Tak til de to herrer for et stort forarbejde. Der blev afsluttet med 'skrotsalg' i flere dimensioner.

Torsdag 2. december

Uden juletræ og pynt var det vanskeligt at komme i den rette stemning, men takket være en flot anvisningssalgssliste kom julehumøret i gang. Andreas Trier Mørch og Svenn Hugo gjorde deres bedste til at dampen blev holdt oppe! Fra udbuddene kan nævnes:

118 stk. Leica Fotografi 1967-1988 kr.10,00,-, 18 stk. damebilleder optaget af Peter Elfelt med sit stereoskopkamera nr. 292 kr.1.800,- og SIDA 'spionkamera', bakelit ca. 1935 kr.320,-. De næste mange numre blev i løbet af aftenen afviklet med de sædvanlige uundværlige muntre kommentarer. Omsætning kr. 20,090,- Vi ønskede hinanden god jul og tak for de mange gode stunder i 2010

Torsdag 20. januar

Balda og Bünde var for mange et ret ukendt begreb. Det fik Klaus-Eckard Riess i sædvanlig stil gjort en ende på. Som altid er Klaus-Eckard's ekspertise og præcise formuleringer på plads. Her er ingen 'huller' eller mangler. Vi beundrede alle, hvorledes modellerne sprang frem på lærredet, og ved hjælp af foredragsholderens beskrivelse trådte det lyslevende frem, åh-ja, den kan vi da godt huske. Pludselig var det hele forbi, men heldigvis kan alle som ikke var til stede glæde sig over dakabo i Objektiv. Må 'gnisten' forblive i dit sind. Et vel-dækket 'skrotbord' stod klart til at blive rippet. Tak til Klaus-Eckard Riess.

Lørdag 29. januar

Svend Erik Jeppesen

Vejret var flot, og der hektisk aktivitet fra morgenstunden. Rigtig mange havde taget gode og spændende ting med til loppemarkedet, og snakken gik lystigt til en kop kaffe/te og en bitter.– Efter loppemarkedet diskede John op med sin sædvanlige herlige frokost, hvor der både var varm suppe, selvsmurt smørrebrød og en øl/vand. Det er tydeligt, at medlemmerne sætter stor pris på dette kulinariske indslag.

Efter frokosten samledes et forventningfuldt publikum for at høre Francois Marchettis foredrag om 'De franske fotografiapparaters guldalder'. Francois indledte med at fortælle om sin tilknytning som barn netop til egnen omkring Middelfart og berettede herefter levende og engageret om udviklingen af de franske fotografiapparater siden 1930'erne; om deres elegance og design, der jo på mange måder adskiller sig fra de kameraer, Francois har drømt om at eje og fotografere med i tidens løb. En varm tak til Francois Marchetti for et fortrinligt foredrag, som blev modtaget med applaus og bravur fra salen.

Dagen sluttede med 'skrotsalg' til små priser. Omsætningen var stor og underholdningen god. Det er blevet en rigtig god vane, at så mange deltagere medbringer noget 'skrot'. Datoen for næste medlemsmøde i Middelfart ligger endnu ikke fast, men forventes at blive i oktober med loppemarked, foredrag og anvisningssalg

Torsdag 17. februar

Andreas Trier Mørch, arkitekt og fotograf har igen været på kultur- og fotoekspedition til Skt. Petersborg. Dette er der blevet en flot bog ud af. En serie fotografiske optagelser supplerede løst og fast om denne forhenværende hovedstads mange sociale og menneskelige problemer i kølvandet på Sovjetunionens opløsning og kamp for et levedygtigt demokrati. Flotte billeder af fortidens store byggerier blandet med hverdagslivet gav os et nutidsbillede af en by med 5 millioner indbyggere! Et herligt pust fra en lidt ukendt verden.

Som altid var der 'skrot' helt ned til 1 krone.

Anvisningssalgsslisten til torsdag, d. 02.12.10 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webseid.dk
 Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Mahognistereoskop til 45 x107mm. stereodias		300	420
2	Metalstereoskop i kikkertfacon, den ene matskive revnet			350
3	Stereo Viewer Model PSV-2 med 6 stereobilleder (anatomi/hjernen)			100
4	2 stk. stereobilleder, Hude (LH518+LH519 / soldater) + stereoskop		100	120
5	2 stk. Stereobilleder, Edw. J. Muybridge (Yosemite Valley)		100	300
6	12 stk. Stereobilleder, Siège de Paris 1870-71		120	200
7	6 stk. glas-stereodias, Ferier & Soulier (Athen, Grenada, Palestina)		300	500
8	4 stk. stereobilleder (Boerkrigen, South Africa)		100	220
9	Viewscope stereobetrager med 10 stereobilleder (heraf 6 fra DK)		200	300
10	Metal-stereobetrager med stereobilleder (Maskinfabrik/Chemnitz)			300
11	Temanummer Objektiv nr. 53 Kanonfoto grafen indbundet			100
12	Bog: Chr. Winther Fotografens udviklingshistorie (nr. 138) 1948, indbundet			50
13	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt nr. 2399, 1953, 1952	A	300	300
14	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt nr. 1775, 2002, uden nr.	A	300	360
15	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt nr. 1980, 1976, 1974	A	300	420
16	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt alle 3 uden nummer	A	300	550
17	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt nr. 5088, 1388, 5095	A	300	300
18	3 stk. stereobilleder: P. Eifelt nr. 4732, 4724, uden nr.	A	300	600
19	Zeiss Werra (24x36mm), m. Tessar	A		340
20	Maghoni kamera (13x18cm), m. ukendt objektiv	A/B		1700
21	Nikon F80 kamerahus	A	800	+
22	Kodak Jiffy Six-20 (6x9), m. taske			140
23	Pentax K 1000, m. Pentax-M 2/50 + Kenlock: 4,5/80-200 samt 2,8/35			80
24	Sony CCD-TRV15E camcorder, m. 3 bånd + Hama redigeringsudstyr CUT202, m.m.			50
25	Kraftigt Cullmann stativ, type 2903, m. panoramahoved.			60
26	4 albums: Rejsebilleder (bl.a. m. Palle Huld og Elith Foss) + 7 visitkort			120
27	Minolta SRT101, m. MD-Rokkor 2/45 + MC Tele-Rokkor 2,8/135 + BT			70
28	Minolta Bellows II, diakopiststyr, mellemringe samt MD Rokkor 2/50			50
29	View-Master Viewer, m. 11 billedhjul			70
30	Zeiss Ikon Contaflex Prima, m. Pantar 2,8/45 og BT			110
31	Trope Contessa Nettel, m. Tessar 4,5/15cm	B	1800	2000
32	Chinon Bellami (rød), m. flash, æske og brugsanvisning (i orden)		250	290
33	Polaroid Model 95			140
34	SEI EXPOSURE PHOTOMETER (spot-lysmåler fra 1947)	B		140
35	Kasse med mange fotos, visitkort m.m.			30
36	Sony Blitz N 50.	I orden		Udgået
37	33 stk. visitkortbilleder (limit sænket under auktionen)		100	50
38	Leitz: Stort kuglehoved			160
39	Leitz: Stort kuglehoved			160
40	Leitz: Gråt bordstativ m. kuglehoved			300
41	Leitz vekselslæde (ældre model)			20
42	Leitz vekselslæde (roterende, fra 30'erne)			900
43	Leitz mikroskopkamera? (sort lak)			200
44	Diax Ia, m. Westar 3,5/50			160
45	Canon-7 hus, samt Deckert: "Canon Rangefinder Cameras 1933-68"		500	1050
46	Exakta-optik: Jena S 4/135 + Jena Pancolar 2/50 + Meyer Telemegor 5,5/250			200
47	Rodekasse (to dele)			160
48	SIDA "spionkamera", bakelit, ca. 1935, i org. emballage		200	320

Anvisningssalgsslisten til torsdag, d. 02.12.10 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webseid.dk
 Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	3 stk. gl. Kodak klapapparater.			90
50	Exakta Vorex Ila (præget front), m. Jena T 2,8/50		350	350
51	Exa Ila med Domiplan 2,8/50		100	+
52	4 Leica bager, Rogliatti, Kisselbach og Lager			70
53	Samlings Exakta, Edixa og Praktika brochurer og brugsanvisninger			50
54	Leitz vekselslæde med lup		100	100
55	Exakta: "Glanz und Elend einer legendären Kamera" VHS-videofilm 90 min.			60
56	Ihage projektor bakelit, gammel, i original kuffert			Udgået
57	Exa Ia m. Meritar 2,9/50		100	+
58	Exakta Vorex Ilb, m. Jena T 2,8/50		250	+
59	Praktika L m. MC Zenitar-M2s 2/50			60
60	Olympus Superzoom 120 samt 130S, Vivitar flash Auto 2600, m.m.			20
61	Nikon F3, m. Nikkor 2/35	B		520
62	Nikon FE, m. Nikkor-H 2/50	B		110
63	8 stk. TIME LIFE BOOKS (fra serien Life Library of Photography)			20
64	Art Directors' Index to Photographers no.6			10
65	Fotos fra Dresden (1965 / 12 stk.) samt fra Mülhausen (10stk.)			20
66	Spændende gamle danske fotobøger og tidsskrifter			110
67	Udenlandske fotobøger m.m. (primært tyske)			20
68	Rodekasse med spændende fotos, albums og negativer			50
69	Til Canon: Focusing screen A.B.D.E. data back (2 stk.), duplicator, angle finder, magnifier, flash, etc.			340
70	Magazines, 22 stk. LFI leica fotografie international from 2003 to 2010			10
71	Magazines, 118 stk. Leica fotografie from 1967 to 1988			10
72	Magazines, 51 stk. Leica fotografie international from 1997 to 2003			30
73	6 stk. fotobøger, bl.a. om Leica			20
74	Zeiss Contessa Nettel 9x13, m. Trinastigmat 6,8/13cm (pæn, OK)			170
75	Nikon F 401 S			20
76	Hasselblad magasin 6x6			300
77	Pentax MG			100
78	Pentax SP 1000, m. 55mm plus taske			50
79	Voigtlander Vito CL	(flot stand)		30
80	Olympus Pen, m. etui			200
81	Polaroid SX 70 Land camera	(flot)		320
82	Weston Master V, m. etui	(som ny)		100
83	Leica-Meter MR			110
84	Kodak Retina Reflex III m 3 Schneider opt.:50, 85, 135 mm. Alt er som nyt	A		500
85	Ricoh Auto Shot med fjederopræk, fattigmands Robot.Helt i orden	A/B		60
86	Leicina med 2 opt. og tilbehør i taske			90
87	Canoscan 2700 dias/filmscanner. I orden og med alt tilbehør i org. kasse	A/B		120
88	Minolta XM hus uden søger.	Flot		400
89	Overblændingsudstyr til Kodak karusseller. Formentlig i orden	I orden		100
90	Agfa Colorflex, m. Apotar 2,8/50 mm	B		50
91	Minolta 110 Zoom	I orden	A/B	40
92	Canon Demi.	I orden	B	180
93	Pentax MX m. "pandekageoptik" 2,8/40 mm. I orden. Optik flot, hus B		150	360
94	Voigtlander Brilliant (TLR) + Neo-Fot A (dansk bakelitkamera)			110
95	Rodekasse med bøger, blade, brochurer			40
96	Lille rodekasse: Kamera og diverse			10

Kunne man fotografere før 1827. Denne kunstner er ikke i tvivl!

Nye medlemmer
Hans Mærsk-Møller
 Solvænget 6,
 2990 Nivå.

Rene Skaaning Nørager
 Elverhøjen 19 C,
 2730 Herlev.

Dansk Fotografisk Forening
Photo-dk
 Bodøparken 35,
 5400 Bogense.
Velkommen!

Flemming Berendt, Danmarks Fotomuseums konsulent på Sjælland har i 27 år bidraget med at fremskaffe og formidle 173 fotohistoriske effekter til museet. Jeg takker af, med håbet om fortsat fremgang for Danmarks Fotomuseum i de kommende år. ●

Landsmøde & generalforsamling

Lørdag 9. april 2011

Forsamlingshuset Østergade 33, 5500 Middelfart

Generalforsamling

Program

- 10:00 Loppemarked opstilles
10:30 Formanden byder velkommen
Loppemarkedet begynder
12:00 Frokost, som tidligere, til rimelig pris
13:00 Generalforsamling
14:00 Anvisningsalget begynder
17:00 Afslutning, hvor alle deltager i oprydning

Generalforsamling

Dagsorden

- 1 Valg af dirigent og referent
- 2 Formandens beretning
- 3 Kassereren forelægger regnskabet
- 4 Redaktørens beretning
- 5 Indkomne forslag
- 6 På valg til bestyrelsen:
Flemming Berendt, Svenn Hugo, Leif Germann Jensen og John Mikkelsen
Alle modtager genvalg
- 7 Valg af revisorer: W. Thomsen og L. Schönborg-Hemme
Begge modtager genvalg
- 8 Fastsættelse af kontingent:
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent:
Danmark 350,- kr., Norden 6 øvrige udland 375,- kr.
- 9 Eventuelt

Dansk Fotohistorisk Selskab

Foreløbig årskalender for 2011

- Lørd. 9. april Generalforsamling i Middelfart
Torsd. 5. maj Billedgruppen kl. 19:30, Østerbro
Mand. 1. august Deadline for anvisningssalgene
Torsd. 15. september Ord. møde kl. 19:30, Østerbro
Lørd. 8. oktober Loppemarked, foredrag, anvisningssalg
Torsd. 20. oktober Ord. møde kl. 19:30 Østerbro
Tirsd. 1. november Deadline for jule/anvisningssalg
Lørd. 5. november Loppemarked og anvisningssalg i kbh
Torsd. 17. november Ord. møde kl. 19:00 i Kbh

*

Sanlermarknad i Olofström!

SÖNDAG DEN 4. SEPTEMBER kl. 10:00-14:00

Information: n-h.ottoson@oktv.se

Tlf.: 0454-41 256 eller 070-545 1919

Dansk Fotohistorisk Selskab			
Kasseregnskab for året 2010			
	2010 Budget	2010 Faktisk	2009 Faktisk
Indtægter			
1 Kontingenter	115.000	109.439	115.795
2 Renteindtægter	2.000	317	1.665
3 Annonceindtægter	5.400	6.000	5.100
4 Tilskud/Sponsorater	7.100	8.134	5.110
5 Løssalg af Objektiv	1.000	2.046	1.613
6 Anvisningssalg	20.000	23.941	40.133
Indtægter i alt	150.500	149.877	169.415
Udgifter			
21 Objektiv	120.000	108.931	109.348
22 Kontorhold inkl. telf.	10.000	5.996	8.361
23 Bestyrelsesmøder	4.500	5.569	4.222
24 Medlemsmøder	24.000	22.835	21.182
25 Øvrige driftsudgifter	8.000	12.020	6.806
Udgifter i alt	166.500	155.352	149.919
Budget	-16.000		
Resultat		-5.475	19.496
Likvider			
Overført fra forrige år		191.621	172.125
Resultat		-5.475	19.496
At overføre til 2011		186.146	191.621
Som forligger således			
Danske Bank/Giro		27.187	
Alm. Brand		158.959	
I alt		186.146	
25.02.2011			
John C. Mikkelsen Kasserer			

Danmarks Fotomuseum

Fotoudstillinger 2011 & 2012

*

16. marts – 24. april

'Vagn Hansen - pressefotografier
gennem årtier'

*

11. juni - 9. oktober

'Wild Norh'-naturfotografier af Uri Golman

*

15. oktober - 29. januar 2012

'The absence of sanity - fotografier ved Bettina
Kristoffersen

*

4. februar - 22. april 2012

'Til kanten' - Danmarks Fotomuseums
censurerede fotoudstilling

*

Åbningstider:

Tirsdag - søndag: kl. 12:00 - 16:30

I juli & august hver dag

Kl. 11:00 - 16:30

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 09.04.11 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Sixtycolor farvetemperaturmåler	B		
2	Weston Master III lysmåler	B		
3	Polaroid, m. Quintic Lens f:10/125mm.	A		
4	Figur: Karikatur af fotograf	A		
5	Blue Book 1839 -1981		100	
6	Heinrich & Poulsen, originalt catalog 1895		350	
7	Ambrotypi, guldbelagt	B/C		
8	Leif Hammelev: "Krigen 1864 i stereoskopbilleder"	A		
9	Tair-3-PHS f:4,5/300 (photosniper-objektiv) i kasse m. greb, filtre m.m.		750	
10	Leica M2 kamerahus (krom) Nr.976466	A	2500	
11	Leicameter	A	450	
12	Elmar 2,8/50 (bajonet) Nr.1668187	A	900	
13	Elmar f:4/9cm. (bajonet) Nr.1387147	A	900	
14	Summaron 2,8/35 (bajonet) Nr. 1810184	A	900	
15	Kehlet katalog 1915, genoptryk 1976	A		
16	Figur: Karikatur af fotograf	A		
17	Lund og Engelsted, originalt katalog 1895	A		
18	1 stk. objektiv: Hermagis Paris No.22, 130	A/B	750	
19	Laterna Magica (Ernst Plank, 1890) (renoveret)	B	500	
20	1 stk. objektiv: Darlot Paris No.503, (1860)	A/B	750	
21	Nikkor f:2/35mm objektiv samt defekt Nikon F3	B-C		
22	Voigtländer Vitessa, m. Color-Skopar 3,5/50 (pæn)		300	
23	Kadlubek's Objektiv-Katalog (1. Auflage, 2000)			
24	Zeiss Ikon Ikonflex IIa, m. Tessar 3,5/75 og Synchro Compur		500	
25	Canon Digital Ixus 400 (3x optisk zoom) (OK, uden lader)			
26	Voigtländer Vitessa T, m. Color-Skopar 2,8/50		600	
27	Voigtländer Dynaret 4,8/100 (til Vitessa T)		500	
28	Voigtländer TURNIT søger (til 35 og 100mm)		500	
29	Olympus 9x21 PC III kikkert			
30	"3D-PICTURE-VIEWER" mini-stereoskop med 14 billeder		100	
31	Stereo autochrome (6 x 13cm.) "Krokus plæne", 1922		100	
32	Wistascreen (australsk plaststereoviewer), med 3-D Weetabix Animal Cards		100	
33	IMPERIAL metalstereoviewer, med 4 stk. "Favorit" stereocards		100	
34	10 stk. stereocards (4,5x10,5) "Danske avlsdyr"			
35	Glasdiapositiv i træramme: "Les trois graces" par Thorwaldsen		50	
36	Lantern slide: 4 vilde dyr, samt View-Master viewer m.m.			
37	Agfa Karat, m. Solinar 3,5/5cm., Compur og BT (fra 1938)			
38	Agfa Billy-Clack (4½ x 6), m. Igenar 8,8, BT og brugsanv.			
39	Welta Symbol, m. Weltar Anastigmat 7,7 og BT	A		
40	Konica Hexanon AR 1,8/50 objektiv (på defekt Konica FS-1)			
41	Braun Reflex-Paxette Automatic II, m. Ultralit 2.8/50.	B-C		
42	Praktica VLC, Skakt+Prisme, uorg. Auto Beroflex 2.8/35 Auto Beroflex 2.8/135	B-C		
43	Kodak Retina Reflex S Retina, m. Xenar 2,8/50mm	B-C ?		
44	Glasmonteret tissue card: Chateau de Fontainebleau		75	
45	7 stk. gamle stereocards fra Pompei		50	
46	6 stk. glas-stereobilleder (Ferrier Soulier): Bjergbestigning m.m.		300	
47	Jupiter-12 2,8/35 (Biogon) med 39mm Leica gevind. I org. plastikdose, m. certifikat	A	300	
48	AF-S Nikkor 18-135/3,5-5,6 DX (i perfekt stand)		500	

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 09.04.11 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk
Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Gl. originalt Nikon-værktøj til kontrol af 52mm filtergevind			
50	CD-ROM Deutsche Kameraindustrie 1880 - 1920			
51	Album med 13 store billeder og 45 små billeder	C		
52	Et bundt visitkortbilleder, 50 stk.			
53	47 stk. stereobilleder fra Europa og USA.			
54	19 stk. stereobilleder fra Danmark, fortrinsvis soldaterbilleder, taget af fotograferne: V. Krarup, Carl Aagaard og A. H. Faber.			
55	Rejsekamera 12 x 16 cm, messingoptik, Rapid Lynkeioskop, C. P. Goerz.			
56	Rejsekamera 18 x 24 cm, messingoptik, nr. 27358, Voigtländer & Sohn.			
57	Rejsekamera 18 x 24 cm med lukker, messingoptik, Rigonar 4,5/24 cm.			
58	Daguerreotypi (portræt)			
59	Retina lb, m. Xenar 2,8 og BT			
60	Teleobjektiv: Minolta Tele Rokkor 4,5/300mm + etui			
61	Mamiya ZE Quartz, m. 3,5/28mm.			
62	Miranda Auto Sensorex EE, m. 2 stk. org. optik + div. udstyr i taske			
63	4 stk. forskellige "Super"-kameraer fra de sidste 30 år			
64	Nikon F401, m. AF Nikkor 3,5-4,5/35-135 og taske			
65	2 stk. gamle kikkerter med individuel okularindstilling.			
66	Minolta X-300, m. Rokkor 1,7/55 og taske			
67	Retina la, m. Xenar 3,5/50			
68	Sixtron flashmeter. (I orden)	A/B		
69	Objektiv til Kodak Karussel: Vario Retinar 70 – 120 mm	A/B		
70	Leitz kopienhed (???)	B		
71	Leitz Flash holder.	B		
72	SRA stereobetrakter på ben	A		
73	Tamron SP teleconverter 2x	A		
74	Kenlock vinkelsøger	A/B		
75	Sony flash HVL-FH1100 (til digital) (Som ny. Formentlig i orden)			
76	Goerz kikkert 8 x (Brugspræget. I orden)			
77	Bush minikikkert 3½ x (Brugspræget. I orden)			
78	Nikon Coolpix P2, 5.5 megapixels (I orden, men uden lader)			
79	Amatør-Fotografen årgang 1913 + 1914 komplet			
80	Fotomagasinet Årgang 1 1955 komplet i hard cover			
81	Fotomagasinet Årgang 4 1958 komplet i hard cover			
82	Lot div. Fotomagasinet fra 60erne			
83	VIDOM Leica Historica nr. 12 - 54 få nr. mangler			
84	Lot Nikon news, Pentax family + 1 leica photography			
85	Cornwall auktions kataloger nr. 41 - nr. 61 (1991 - 2001)			
86	Foto Revyen 82 + 83 + 84 + 85			
87	McKeowen's Price Guide 1987-88			
88	McKeowen's Price Guide 1990-91			
89	McKeowen's Price Guide 1992-93			
90	McKeowen's Price Guide 1997-98			
91	Lot div. fotobøger			
92	8 stk. Underwood stereobilleder, Egypten		50	
93	8 stk. Underwood stereobilleder, England og Skotland		50	
94	7 stk. Underwood stereobilleder, Cuba, Jamaica, China		50	
95				
96				

Goecker

Professionel imaging
Hejrevej 37
2400 København NV

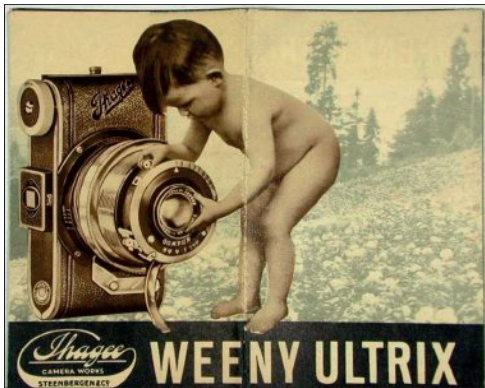
NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

NIVÅ FOTO

Nivå Center 88
2990 Nivå
Tlf.: 4914-1804

NORTHERN LIGHT GALLERY

Køb & salg: Fotografier 1839-2009
Salg af: Opbevaringsmaterialer
og fotobøger
www.nlg.dk Adaneman@nlg.dk
Tlf.: 3860-5942

Fotohistorisk Museum

40 78 85 03

www.fotohistoriskmuseum.dk

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand &

Anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172 c. II.
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)
Leif.gj@webspeed.dk

Redaktør:

Flemming Berendt
Krogholmgårdsvej 29,
2750 Vedbæk.
Tlf: 4589-2496
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Kasserer:

John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf: 6448-1021
jcm.mik@gmail.com
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Møder vest for Storebælt:

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 6150-2124
sej8270@yahoo.dk

Møder vest for Storebælt:

September/oktober og januar/februar

Webmaster:

Leif Johansen
H.C. Andersensvej 7,
6100 Haderslev.
Tlf.: 7452-6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige
Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april/september/december + te-
manummer.

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest
1. marts, 1. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej
172 c, II, 1850 Frederiksberg C.
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller E-
-post

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i
anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i
Middelfart i april, samt vest for Storebælt i septem-
ber/oktober.

Desuden i København i oktober og december.

Loppemarkeder afholdes i januar/februar samt
samt april og oktober.

Møder i København:

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl: 19:30
Østerbrohuset Århusgade 103. København Ø.

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk
Indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115: www.objektiv.dk/
objektiv/objall.htm
Database over alle artikler i Objektiv:
www.objektiv.dk/objektiv/startbase.php

Danmarks Fotomuseum

Hjemmeside www.fotomuseum.dk

Æresmedlemmer:

Flemming Berendt
John Philipp
Kurt Petersen

Følgende har bidraget med materiale og andet:

Danmarks Fotomuseum, og Flemming Berendt (arkiv).

Redaktionen gør opmærksom på at skribenter til artikler IKKE er an-
svarlige for fejlfortolkninger og oplysninger der hidrører fra dokumen-
ter, artikler eller bøger.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivel-
se af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra
Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be repro-
duced in any form without permission in writing from DFS.

Copyright 2011. ISBN 0107-6329.

Tryk: Strandbygaard Grafik A/S.

Freitag,
26. Okt.
20¹/₄ Uhr

LEICA

Lichtbildervortrag

des Herrn Walther Benser von der Fa. E. Leitz, Wetzlar
im Bernlochner Saal, Landshut

**Streifzüge
und Reportagen
mit der Leica**

Präzision und Leistung einer Kamera
100 Diapositive aus allen Gebieten der Fotografie

**ERNST
LEITZ
WETZLAR**

Karten
zu diesem interessanten und lehrreichen Leica-Vortrag sind bei den Fotohändlern erhältlich
Eintritt frei!

Eintritt frei!

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 · 1159 KØBENHAVN K · TEL. 33 14 12 15 · WWW.PHOTOGRAFICA.COM

